

**PÄRNU MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2020. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
1.1 Koroonaviiruse mõju	5
1.1.1 Esimene laine	5
1.1.2 Teine laine	7
2 Juhtimine	8
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:	8
2.2 Eelarve	9
2.3 Projektid.....	9
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	11
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	12
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	14
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	15
2.4.4 Erialahariduse omandamine	15
2.4.5 Töötajate tunnustamine	15
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	16
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	17
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	17
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	17
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	24
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	24
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	25
4.3 RVL teenindus.....	28
4.4 Laste- ja noorteteenindus	28
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	28
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	29
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	29
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	30
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	32
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	33
4.6.1 kohalikul tasandil	33
4.6.2 riiklikul tasandil.....	35

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	36
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	36
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	37
4.9 Andmebaasid	38
5. 2021. aasta tegevused	38
LISA 1. Personali koolitus	40
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	40
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	41
LISA 4. Laste ja noorteüritused	42
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine.....	46

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna/li nna nimi	Elanike arv (01.12.1 9)	KOV-de arv maakonn as	Üldkasutatav ate raamatukogu de arv	Harukogu de arv	Teenindus punktide arv	Kokku
Pärnu maakond	87066	7	10	40	4	54
Pärnu linn	51497		1	11		12

1. Põhilised tegevussuunad

2020. aasta märksõnaks, millest sõltus kogu selle aasta tegevus, oli koroonaviirus - uued käitumisjuhised ja piirangud raamatukogudes, desinfitseerimine, maskid/visiirid, sellega seonduvad uued teenused, kontaktivaba laenutus, kaugtöö, veebipõhised koolitused-nõupidamised ning kultuurielamuste pakkumine ja nautimine veebi vahendusel. Kontaktivaba laenutus oli huvitav kogemus - lugejaga silmast-silma kohtuda ei saanud, kuid kõik muu toimus. Raamatukoguhoidjad püüdsid leida parimaid lahendusi, lugejad olid väga tänulikud ja raamatukoguhoidjad said kinnitust, et raamatukogud on olulised ja lugemist väärtustatakse. Õnneks on raamatukoguhoidjatel kujunenud piisavalt hea ülevaade lugejate lugemiseelistustest. Eriolukorra ajal lisandusid mõned koduteenindust soovivad lugejad, kes kasutavad teenust jätkuvalt. Tuli jälgida viiruse levikut ja vastavalt sellele ka muuta töökorraldust.

Aasta alguses alustas Pärnu Keskraamatukogu muusikaosakond uue teenusega – avati Pilliriinul. Laenutamiseks on 2 kitarr, neist üks täismõõtmeline ja teine 3/4 suuruses, ukulele, plokkflöödid (tenor ja alt), marakad, tamburiin ja triangel. Pillilaenutus on muusikahuviliste poolt hästi vastu võetud. Kõige populaarsemateks pillideks on kitarrid, järgnevad plokkflöödid ja ukulele. Laenajateks on nii lapsed kui teismelised ja täiskasvanud.

Eriolukord tõi kaasa lugejate teadlikkuse kasvu, hakati aktiivselt kasutama lugeja.ee iseteenindusportaali ja ise reserveerima raamatuid. Detsembris soetas Pärnu Keskraamatukogu raamatukapi, mille lugejad kohe omaks võtsid.

Kevadise eriolukorra ajal oli oluline roll tegevustel, mis ei olnud seotud otseselt lugejateenindusega - 11 maakonna raamatukogus viidi läbi inventuur, korrastati raamatukogude kroonikaid.

Pärnu Keskraamatukogus, Audru, Paikuse ja Tõstamaa raamatukogudes kontrollis kultuuriministeriumi haldusjärelvalve rahvaraamatukogude tööd. Puudujääke raamatukogude töös ei leitud. Ministeriumi ettepanekud arutati läbi ja võeti teadmiseks.

Kui Kultuuriministeriumi poolt kuulutati 2020. aasta digikultuuriaastaks, ei osanud keegi arvata, et aasta kulgebki väga digitaalselt ja veebipõhiselt. Digikultuurist ja sellega kaasnevatest võimalustest on saanud meie igapäevaelu loomulik ja kiiresti arenev reaalsus.

Digikultuuri aastale kohaselt pakkus Pärnu Keskraamatukogu muusikaosakond huvilistele võimalust luua muusikat digitöötlusprogrammide abil.

Võiste raamatukoguhoidja uuris ajaloolisi dokumente Tahkuranna hariduselu kohta ja koostas digiväljaande „Mõnda Tahkuranna hariduselust”.

Pärnu Keskraamatukogu viis Euroopa muinsuskaitse nädala raames läbi veebiviktoriini Pärnu koolide õpilastele, küsimused olid Pärnu koolide ja hariduselu ajaloost; ka muusikaosakond koostas raamatukogupäevade ajal veebipõhise muusikaviktoriini; toimus 5. klasside nutimäng. Tori valla raamatukogu Are raamatukoguhoidja eestvedamisel toimus Are Kooli õpilastele 6 voorust koosnev veebipõhine mälumängusari, Sindi haruraamatukogu lõi interaktiivsed mängud nende Facebooki lehe jälgijatele.

Lääneranna valla raamatukogudele kujunes digikultuuriaasta digiprojektiks valla turismiobjektide ja külade kaardistamine, piirkondlike vaatamisväärsuste andmekorje, et valla infospetsialisti eestvõttel koostada kohalike vaatamisväärsuste turismiveeb. Juhendamine käis veebikoosolekute kaudu.

15. septembrist 25. septembrini töötas Eesti Vabariigi president Kersti Kaljulaid Pärnus. See ei läinud mööda ka raamatukogudest. 22. septembril külastas president Pärnu Keskraamatukogu lasteosakonda, kus luges ette lugemiskoer Lexile, 25. septembril külastas ta Väandra raamatukogu ja tegi sealt videokõne otse New Yorki, ÜROsse.

2020. aasta kevadel kolis Tori vallaraamatukogu Sindi haruraamatukogu uutesse ruumidesse, pidulik avamine toimus 1. septembril. Kasutajatele sobilikesse ja kenadesse uutesse ruumidesse kolisid veel Koonga ja Kirbla raamatukogud (Lääneranna valla raamatukogu). Uue näo said Pärnu-Jaagupi (Põhja-Pärnumaa), Tori, Sauga (Tori valla raamatukogu) raamatukogud

Juubelit tähistasid Pärnjõe (90), Massiaru (100), Suigu (110) raamatukogud.

Heameel on tõdeda, et raamatukogude pingutusi eriolukorra ajal märgati – Pärnu Keskraamatukogu kontaktivaba laenus nomineeriti Pärnu aasta tooteks, 10 finalistit hulgas pälviti 3. koht.

Samuti on Pärnumaa raamatukogud head koostööpartnerid erinevatele festivalidele ja kultuurisündmustele.

1.1 Koroonaviiruse mõju

1.1.1 Esimene laine

Viiruse esimese laine ajal olid Pärnumaa raamatukogud 16. märtsist 18. maini külastajatele suletud. 13. märtsil, mil eriolukord välja kuulutati, külastas Pärnu Keskraamatukogu 1700 inimest ja tehti 5064 laenutust, seda oli 3 korda rohkem kui tavaolukorras. Emakeelepäeval kajastas neid arve oma FB kontol ka Eesti Vabariigi president.

17. märtsist alustati Pärnu Keskraamatukogus ja haruraamatukogudes inventuuriga (viimane inventuur oli läbi viidud 2013. aastal), tänu sellele ei pidanud töötajaid palgata puhkusele saatma. Kuna lugejate huvi raamatute laenutamise vastu oli suur, otsustati Pärnu Keskraamatukogus ja haruraamatukogudes alates 25. märtsist hakata raamatuid väljastama kontaktivabalt. Lugejad said raamatuid reserveerida e-posti teel või lugejaportaali kasutades, ettetellitud raamatuid jagati kord nädalas kokku 4 tundi (2 tundi enne lõunat ja 2 tundi pärast lõunat). Aprilli keskpaigast juba kahel päeval nädalas ja mai algusest kõikidel tööpäevadel 7

tundi päevas. Nii oli eriolukorra ajal siiski võimalik raamatuid laenutada ja inimesed olid selle üle väga rõõmsad. Kuna paljud inimesed olid kodukontoris, sobis ka päevasel ajal raamatutele järele tulemine. Samuti vastati kõigil tööpäevadel 10.00-15.00 telefonipäringutele, tehti soovijatele vajalikest materjalidest digikoopiaid. Rääma raamatukogus sai kasutada ka arvutit, kuid selle vastu ei olnud väga suurt huvi. Haruraamatukogud laenasid lugejatele kontaktivabalt raamatuid kõikidel tööpäevadel. Raamatukoguhoidjatele tõi see kaasa palju koordineerimist. Tellimuste täpsustamiseks ja olukorra selgitamiseks tuli lugejatega telefoni ja meili teel palju suhelda. Pootsi raamatukogu oli suletud, kuna raamatukogu asub hooldekoduga ühes majas ning hoonesse külastajaid ei lubatud, töötaja võttis välja oma 2019. aastal kasutamata puhkuse.

Ligipääs elektroonilisele raamatukataloogile ja sealtkaudu kogu raamatukogu lugemisvarale oli küll avatud, aga võimalus raamatuid oma silma ja käega valida puudus. Ära jäi palju emotsioonilaenutusi ja vanemaealised lugejad, kes arvutit ei kasuta, jäid raamatute saamise võimalusest ilma. Pärast seda, kui Pärnu Postimehes ilmus artikkel raamatukoguteenuste kohta eriolukorra ajal, hakkasid inimesed ka telefoni teel raamatuid reserveerima. Kahjuks ei jõudnud info vene rahvusest lugejateni. Üks keskraamatukogu töötaja oli kaugtööl ja tegeles raamatukogu dokumentide korrastamisega. Aprilli lõpust oli kõikides haruraamatukogudes loodud võimalus kasutada internetiteenust, kui tegelikult kasutati seda võimalust väga vähe.

31. märtsist alustasid ka teised Pärnumaa raamatukogud kontaktivaba laenutust raamatukogu lahtiolekuaegadel. Raamatuid sai tagastada tagastuskasti või „improviseeritud tagastuskastidesse”. Ohutuse tagamiseks jäid tagastatud raamatud veel kolmeks päevaks n-ö karantiini.

Kõige karmimad nõuded kehtestati Lääneranna vallas, kus raamatukogud olid suletud kuni 1. juunini. Juunikuust läksid nõuded vabamaks ja raamatukogud võisid hakata kontaktivabalt laenutama.

Ka maaraamatukogudes vastati päringutele telefoni ja e-posti teel. AIP-i teenust kasutada ei saanud. Sindi haruraamatukogus, kus 25% lugejatest on vene emakeelega, kujunes oluliseks käitumisjuhiste tõlkimise tellimine vene keelde.

Kõik kevadeks planeeritud üritused, koolitused ja kokkusaamised jäid ära. Raamatukoguhoidjad osalesid aktiivselt ERÜ jt pakutud veebikoolitustel. Eriolukorra positiivseks küljeks oli see, et mitmesse raamatukokku osteti veebikaamerad ning liituti veebikohtumiste keskkondadega. Samuti vaadati üle riist- ja tarkvara, et raamatukoguhoidjatel oleks võimalik osaleda veebikoolitustel ja -koosolekutel. Põhja-Pärnumaa vallaraamatukogu ostis kõikidesse haruraamatukogudesse veebikaamerad. Valla poolt paigaldati kõikidele valla allasutuste töötajatele arvutitesse suhtlusplatvorm Teams ning maikuu teisest poolest alustati iganädalaste infokoosolekutega.

Igal nädalal toimusid vallaraamatukogude direktorite ning Pärnu Keskraamatukogu peaspetsialistide Skype'i koosolekud.

Raamatukogud, mis 18. maist avati pidasid silmas hädaolukorra reegleid – peeti kinni hajutatuse nõudest, lugemissaalides ja lugemisnurkades vähendati istumiskohti. Töötajad kandsid maski või visiiri, laenutuslettide ette märgiti ohutusjooned, paigaldati kaitseklaasid.

Pärnu Keskraamatukogu eelarvet vähendati 6,6%, kuid töötasusid ei vähendatud. Häädemeeste vallavalitsus raamatukogude eelarvet ei kärpinud, kuid mõned tööd lükati uude aastasse. Töötajaid tunnustati aasta lõpus pisikese preemiaga. Põhja-Pärnumaa valla raamatukogude eelarvet kärbiti tööjõukulude osas 8658 eurot ning majandamiskulude osas 4562 eurot, kokku 13 220 eurot. Õnneks ei pidanud töötajad jääma palgata puhkusele, et eelarvega välja tulla, sest töölt lahkus 3 inimest ja selle arvelt oli võimalik raha kokku hoida.

Saarde vallas kärbiti raamatukogude majanduskulu 1500 eurot. Tori valla raamatukogudel tuli eelarvet kärpida 10% ulatuses. Lisaks oli eelarvesse planeeritud kulud töötajate tervise edendamisele (60 eurot kvartalis töötaja kohta), kuid need võeti üle valla kõikidel töötajatel ära. Lääneranna valla raamatukoguhoidjad olid palgata puhkusel 7 päeva.

Selle perioodi suurimad õppetunnid:

- vajadusel on nii raamatukoguhoidja kui raamatukogu kasutaja võimeline kohanema uute väljakutsetega. Kui algul tundus mõte sellest kummaline, et peab hakkama välisukse taha raamatupakke panema ja neid sealt ka vastu võtma ja suhtlema ainult telefoni teel, siis tegelikult sujus kõik hästi.
- digioskusi napib nii raamatukogude töötajatel kui külastajatel.
- URRAMI lugejaportaali ei ole kasutajasõbralik.
- raamatukogud on vajalikud.

Puudu oli vajalikust tehnikast ja vahenditest nende hankimiseks. Seoses eriolukorraga anti lootust raamatukogudele IT vahendite ostmise toetuseks EV Kultuuriministeriumi poolt, kuid kahjuks pole see veel teostunud.

Päris palju koosolekuid ja seminare toimus veebis. Sellega tuli harjuda. Lisaks operatiivsele suhtlemisele hoidis see kokku nii raha kui aega.

Kogesime, et raamatukogud on inimestele vajalikud kogukonnakeskused ja oodatakse traditsiooniliste ettevõtmiste jätkumist.

Eri- ja hädaolukorra suurim väljakutse ja ühtlasi ka õppetund oli selge fookuse ja mõistliku toimimise säilitamine, sest kohati kippusid juhised ja üldine praktika raamatukogudes segased ja vastuolulised olema. Valitsuse juhistest jäid raamatukogud tihti välja.

1.1.2 Teine laine

Teise laine ajal oli Pärnu Keskraamatukogu koos haruraamatukogudega avatud nagu tavaliselt, samuti maakonna kõik raamatukogud. Lugejad broneerisid jätkuvalt väga aktiivselt e-kataloogist raamatuid ja alates detsembrist said soovijad tellida neid kättesaamiseks raamatukappi.

Alates novembri keskpaigast muutus maski kandmine raamatukogu külastajatele kohustuslikuks, samuti hakkasid taas kandma maske/visiire raamatukoguhoidjad. Ära jäid planeeritud üritused ja kohtumised.

Jätkusid Pärnu Keskraamatukogu peaspetsialistide ja valla keskraamatukogude direktorite Skype'i koosolekud. Veebi vahendusel suhtlesid omavahel ka Põhja-Pärnumaa ja Tori valla raamatukoguhoidjad.

Negatiivse õppetunnina nimetati seda, et alati leidub keegi, kes midagi ja kedagi ei karda ning piiranguid rikkudes seab ohtu enda ja teiste tervise. Ikkagi leidis neid külastajaid, kes eirasid maskikandmise kohustust.

Koroonaviiruse teise lainega raamatukogusid ei suletud. Küll aga olid suletud üksikud raamatukogud, kui raamatukoguhoidja ise haigestus või asus raamatukogu ühes majas asutusega (Jõõpre, Pootsi), kus levis koroonaviirus.

Kõik raamatukogud pakkusid soovijatele kontaktivaba laenutuse võimalust.

Häädemeeste ja Põhja-Pärnumaa valla raamatukoguhoidjatele maksti tulemuspalka kriisi-olukorras töötamise eest.

2 Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

2018. aastal kokku kutsutud Pärnu Keskraamatukogu nõukogu 2020. aastal koos ei käinud. Keskraamatukogu ja osavaldade eelarved ühendati, eraldi peeti arvestust vaid teavikute ostude kohta. Aruvälja haruraamatukogu oli ajutiselt avatud 1 päev nädalas neljapäeviti.

Jätakuvalt jäi lahendamata Ranna raamatukogu tulevane asukoht. 2020. aasta lõpul selgus, et maja, kus Ranna raamatukogu asub, müüdi ära ja 2021. a augustiks peab raamatukogu sealt välja kolima.

2020 a kehtestati Pärnu Keskraamatukogus uus teabehalduskord, kinnitati muusikainstrumentide laenutamise reeglid ja muudeti tasuliste teenuste hinnakirja. Tõusid printimise, koopiade tegemise ja skaneerimise hinnad. Uute teenustena lisandusid raamatute kiletamise ja märgipressi kasutamise teenus.

Uuendati Saarde valla raamatukogude kasutamise eeskiri, komplekteerimise põhimõtted ja isikuandmete töötlemise kord, moodustati Saarde valla raamatukogude ühine nõukogu. Vallavalitsuse humanitaarnõunikuga toimus veebikeskkonnas arenguestlus.

2020. aasta oli Tori valla raamatukogu esimene täis tööaasta. Tänapäevaks võib julgelt väita, et haruraamatukogude ühinemisest ja nende töökorralduses toimunud muudatustest on võitnud nii raamatukogude kasutajad kui töötajad.

Kinnitati Tori vallaraamatukogu ja Põhja-Pärnumaa raamatukogude nõukogud.

2020. aastal jätkus Häädemeeste vallas olukord, kus kaks raamatukogu on eraldi juhtimise all ja neli raamatukogu ühise juhtimise all. Valla arengukavas aastateks 2020-2025 on kirjas, et koostatakse Häädemeeste valla raamatukogude arengukava ja kõik raamatukogud viiakse ühise juhtimise alla

Lääneranna Raamatukogul on 5 liikmeline nõukogu.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.19. €	Seisuga 31.12.20 €	Muutus %
Eelarve kokku	2305,946	2272,208	-1%
sh keskraamatukogu	1269,143	1237,393	-1%
Personalikulu	1438,766	1476,206	+1%
sh keskraamatukogu	822,903	871,000	+0,9%
Komplekteerimiskulu	390,892	388,765	-1%
sh KOV-ilt	226,312	203,382	-1%
sh riigilt	164,58	185,383	+0,9%
sh keskraamatukogu	207,819	195,504	+1%
sh KOV-ilt	110,324	85,489	-1,3%
sh riigilt	97,495	110,015	+0,9%
Infotehnoloogiakulu	50,134	53,862	+0,9%
sh keskraamatukogu	23,478	23,139	+1%

Pärnumaa raamatukogud said kultuuriministeeriumist lisatoetust teavikute hankimiseks 20 340€ .

Pärnu Keskraamatukogu eelarvet (v.a. tööjõukulud) vähendati 6,6%. Vähenes sündmuste ja koolituste korraldamise raha ja ka KOV-ilt teavikute ostusumma, aga riigitoetuse abil kokkuvõttes teavikute raha ei vähenenud. Kulutused kaitsevahenditele (maskid, kaitseklaasid jne.) tasuti KOV-i eelarvest.

Pärnu Keskraamatukogu omatulu teenimisest jäi 2020. a täitmata saalide rentimise summa. Saale renditi vähem 45,3% võrreldes planeerituga.

Tasuliste teenuste tulu oli planeeritust 17% suurem võrreldes 2019. aastaga. 2020. a renditi keskraamatukogule uus koopiamasin, mis võimaldas pakkuda raamatukogu kasutajatele mitmekesisemat teenust (A3 värviprint jne).

2.3 Projektid

Tabel 3 (täielik loetelu)

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
“Erinevate riikide toidukultuuri tutvustavate töötubade korraldamine Vändra raamatukogus” (Kultuurkapital)	25.-28.02. 2020	250€	550€
Koguperemäng “Sindi Silmaring” (ERÜ projekt „Raamatukogud-museumid-noored“)	1.06.2020– 1.11.2020	1000€	1457€

Näituse "505 aastat Vändra esma- mainimisest" korraldamine Põhja- Pärnumaa Raamatukogus Vändras (Kultuurkapital)	15.06.2020 - 01.11.2021	300€	792€
Huvitegevuse toetus Pärnu-Jaagupi, Kaisma ja Suurejõe raamatukogudele (Põhja-Pärnumaa vallavalitsus)	2020	2500€	2500€
„Noored raamatukogudesse – koduse lugemispesa kujundamine Tori haruraamatukogus” (HTM/Tori vallavalitsus)	2020	1514€	2500€
Emakeelepäev Are haruraamatukogus (HTM/Tori vallavalitsus)	13. märts	120€	150€
Näitusesüsteemide hankimine Sindi haruraamatukogule (HTM/Tori vallavalitsus)	2020	310€	350€
Tori valla raamatukogu „Suvine lugemisbingo“ lastele (HTM/Tori vallavalitsus)	juuni-august	146€	150€
„Noored raamatukogudesse – koduse lugemispesa kujundamine Sauga haruraamatukogus” (HTM/Tori vallavalitsus)	oktoober	840€	1500€
I Tori valla raamatukogude laste- raamatu päev (piirkondlikud ettevõtmised) (HTM/Tori vallavalitsus)	oktoober	200€	200€
Lastemuusikali „Peeter Paan lavastamine ja esitamine Kõmsis (Kultuurkapital)	31.03- 31.12. 2020	700€	2195€
Lugemisisu (14 raamatukogu) Eesti Lastekirjanduse Keskus	2020	8400€	8400€
Erasmus+ projekt „Developing of Elderly's Digital Skills through Family Learning“ – Pärnu Keskraamatukogu	Okt. 2020- juuni 2022	13 448,00	82 230,00

Põhja-Pärnumaa valla huvitegevuse eelarvest sai raha Pärnu-Jaagupi raamatukogu „Ramsi sõpside ringi“ tegemiseks. Eelarves olid vahendite ost ja ürituste korraldamine, ring toimus kaks korda kuus. Juhendajateks on raamatukoguhoidjad. Huvitegevuse eelarvest saadi töötasu Vändra raamatukogus toimuva „Laste jututoa” juhendajale, Kaisma haruraamatukogus alustas tööd meisterdamisring, mille töötasu ja materjalide raha on samuti huvitegevuse eelarvest makstud. 2021. a jätkavad kõik kolm ringi ning lisandub Juurikaru Põhikoolis raamatusõprade ring kaks korda kuus. Toidu töötubade korraldamisega kasvas raamatukogu maine noorte silmis, inimeste teadmised rahvustoitudest ja Vändra ajaloost.

Haridusministeeriumi poolt Tori vallale eraldatud huvihariduse ja -tegevuse arendamiseks ning erinevate innovaatiliste noorsootöö tegevuste elluviimiseks mõeldud vahendite projektirahadest said 2020. aastal osa kõik Tori valla raamatukogu haruraamatukogud. See oli väga oluline toetus, sest raamatukogu enda eelarvest ei oleks piisanud nende tegevuste läbiviimiseks ning raamatukogu arenguks.

ERÜ projekti “Raamatukogud- muuseumid- noored” toel koostati Sindi haruraamatukogus koguperemäng „Sindi Silmaring“.

„Lugemisisu” programmiga liitunud 14 Pärnumaa raamatukogu said igaüks 600€ eest tellida vajalikke lasteraamatuid.

Pärnu Keskraamatukogu taotles kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise programmist raha Pärnumaa raamatukogude seminarlaagri korraldamiseks Põhja-Pärnumaa vallas, raha ka eraldati, kuid seoses eri- ja hädaolukorraga riigis seminarlaagrit korraldada ei saanud ja toetusest loobuti.

Pärnu Keskraamatukogu osaleb rahvusvahelises Erasmus+ projektis „*Developing of Elderly's Digital Skills through Family Learning*“, mis oleks pidanud algama juba 2020. aasta mais, kuid algus lükkus edasi, esimene partnerite (Leedu, Itaalia, Türgi, Eesti; Bulgaaria, Hispaania) veebikohtumine toimus 2020. aasta detsembris ja projektitegevused lükati edasi 2021. aasta kevadesse.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

2020. aastal töötas Pärnumaa raamatukogudes 89 raamatukoguhoidjat, neist osalise tööajaga 25. Hariduse järgi on 51 kõrgharidusega, neist raamatukogunduslikuga 39. Kutset omab 67 raamatukoguhoidjat.

Aasta alguses vabanes Pärnu Keskraamatukogu teabekirjanduse osakonnas raamatukoguhoidja koht. Uue töötaja otsimisel oli oluline, et kandidaat omaks pedagoogilist kogemust, oleks hea suhtleja ja loominguline, selline inimene ka leiti.

Lääneranna valla Lihula raamatukogus võeti kasutusele talvine ja suvine lahtiolekuaeg. Talveperioodil on Lihula raamatukogu avatud kuuel päeval nädalas ja juunist augustini viiel päeval nädalas. Tuudi pensioniealine raamatukoguhoidja otsustas jääda 0,5 ametikohale ja Lihula raamatukogu võttis 0,5 kohaga tööle noore hakkaja töötaja.

Õpetajate soovidele vastu tulles pikenes Koonga haruraamatukogu lahtiolekuaeg 45 minutit.

Kõmsi haruraamatukogus vähenes lahtiolekuaeg kolmapäeval ja neljapäeval ühe tunni võrra ja vastavalt pikenes laupäeval kahe tunni võrra.

Treimani raamatukogus töötab raamatukoguhoidja puhkuse ajal poole kohaga liikumispuudega noormees.

Varasematel aastatel on Tõstamaa raamatukoguhoidja puhkuse ajal olnud raamatukogus tööl õpilasmalevlased. 2020. aastal oli raamatukogu töötaja puhkuse ajal suletud ja see põhjustas kasutajate seas rahulolematust. Kui vähegi võimalik, rakendatakse 2021. aastal uuesti õpilasmalevlasi.

Põhja-Pärnumaa valla Suurejõe haruraamatukogu raamatukoguhoidja läks pensionile ja suvel oli raamatukogu avatud neljapäeviti kell 11-17. Tööl käis seal vallaraamatukogu direktor. Alates septembrist on raamatukogu avatud E-K kell 10-15. Esmapäeval käib seal 0,15 koormusega tööl Vihtra raamatukoguhoidja, teisipäeval 0,15 koormusega Kaisma raamatukoguhoidja (mõlemad töötavad kokku täiskoormusega) ja kolmapäeval vallaraamatukogu direktor. Selline töökorraldus on väga hästi toiminud.

2020. aastal külastasid Põhja-Pärnumaa ja Lääneranna valla raamatukoguhoidjad töötervis-hoiuarsti. Enamusele oli see nende kauaaegse raamatukogus töötamise ajal esmakordne.

Tori valla raamatukogu haruraamatukogude töötajatele toimusid koosolekud iga kord enne Pärnu Keskraamatukogu poolt korraldatud seminaripäeva algust. Tunni aja jooksul said kõik kolleegidega suhelda ja oma muredest-rõõmudest rääkida. Eriolukorra ajal lõi vallaraamatukogu direktor traditsiooni - igal reedel saatis ta kõikidele töötajatele meili „Kiri kolleegidele“. Seal jagas direktor infot, täpsustas tööülesandeid, kutsus kolleege kaasa mõtlema erinevatel teemadel.

Toimus muudatus Tori valla raamatukogu struktuuris. Kui siiani teenindas Urge haruraamatukogus ja Tammiste välisteeninduspunktis 0,5 koormusega Sindi haruraamatukogu töötaja, siis alates 1. augustist sai temast Urge haruraamatukogu raamatukoguhoidja. Suvekuudel oli Sindi haruraamatukogus Töötukassa projekti „Tööturuteenuste osutamine töövõimereformi siht-rühmale“ raames tööl praktikant, kuna tal oli raamatukogunduslik kõrgharidus ja sulandus kollektiivi väga hästi, avaldas ta soovi tööle jääda. Alates 1. septembrist töötavad ühel ametikohal kaks 0,5 koormusega raamatukoguhoidjat. Tori valla raamatukogu direktor asendas haruraamatukogude töötajaid (Sauga, Suigu) haiguslehtede ning kutsekoolitusel osalemise (Tori) ajal. Suvekuudeks kinnitati vallavalitsuse poolt raamatukogu direktori ettepanekul kõikidel haruraamatukogudel puhkepäevadeks laupäev ja pühapäev.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Lisa 1

Rahvusvahelisi koolitusvõimalusi kasutas 1 inimene: ta kuulas Balti Raamatukoguhoidjate Kongressi videoülekandeid, IFLA erinevaid veebiseminare ja Occupy Library kongressi ettekandeid.

ERÜ ja rahvusraamatukogu korraldasid juhtimiskoolitusi, millest võtsid osa valdade keskraamatukogude direktorid ja Pärnu Keskraamatukogu juhtivtöötajad, kokku 4 inimest.

2020. aasta veebikoolitustel rõhutati turvalise interneti olulisust:

Internetiturvalisuse videokoolitusel senioritele (vene keeles) osales 1 inimene, koolitusel „Kuidas videokoosolekut ette valmistada ja läbi viia?“ osales 6 inimest.

2020. aastal kasvas oluliselt sotsiaalmeedia osakaal raamatukogude töös ja tekkis vajadus koolituste järele:

„Raamatukogud online -sotsiaalmeedia haldamine ja veebiehitustööriistad“ - osales 1 inimene, õpitunnis sotsiaalmeedia kasutamisest raamatukogu positiivseks turunduseks osalesid kõik Häädemeeste valla raamatukoguhoidjad; „Ideest ürituseni – interaktiivne kaasamine ja visuaalid“ - 1 inimene; „Vanemaaliste digimentorlus“ - 2 inimest.

Raamatukogu veebilehe loomist WordPress keskkonnas õppis 6 raamatukoguhoidjat; „Turundusmaterjali disain veebis Canvas“ -1 inimene .

Kaasaegseid raamatukoguteenuseid õpiti koolitustel:

„Kultuurisündmuse korraldamine“ - 5 inimest; „Kommunikatsioon, turundus, mainekujundus“ - 1 inimene.

ERÜ uue mõtte töörühma korraldatud virtuaalsetel mõttetalgutel „Raamatukoguruum kui teenus“ osales 15 inimest; Rahvusraamatukogu korraldatud „Teenusedisaini konverents 2020: avaliku ruumi disain inimkeskseks“ - 4 inimest; „Digiajastu kasu kultuurikorralduses ehk Tark mees taskust välja!“ - 1 inimene; Tallinna KRK korraldatud koolitusel „Interaktiivsed raamatukogutunnid ja harivad online-mängud raamatukogus“ osales 5 inimest.

Kirjanduskoolitused:

J. Kross 100 - 2 inimest. Aleksander Sibula erialapäeva puhul toimunud veebiseminari „Kas raamat on ohtlik ja kas kohustuslik kirjandus on vajalik?“ kuulas 9 inimest.

"Raamatukogud-muuseumid-noored" lõpuseminari kuulas 4 inimest. „Hakkame santima“ Eesti Rahvapärimuse koolis osales 2 inimest.

Raamatukoguhoidjate töökeskkonda ja hakkama saamist keerulistes olukordades käsitleti koolitusel „Kuidas end keerulisel ajal toetada“, osales 4 inimest.

ERÜ Noorteklubi Talveseminaril: "Tööstress – kas ka raamatukogutöötajal?" osales 1 inimene.

„Kuidas tagada ohutu teenindus nii külastajatele kui töötajatele“ veebikoolitusel osales 4 inimest.

Esmaabi põhikoolituse läbis 8 inimest ja tuleohutus eest vastutava isiku koolituse 1inimene. „Elukestev õpe ja täiskasvanud õppija“ osales 1 inimene. Projektikirjutamise koolitusel käis 1 inimene ja erinevatel andmekaitsega seotud koolitustel osales 7 inimest.

ERÜ maaraamatukoguhoidjate suveseminaril osales 1 inimene ja maaraamatukoguhoidjate päeval 3 inimest.

Lastega tegelevad töötajad osalesid lastekirjandust tutvustavatel koolitustel:

I. Wiklandi näituse korraldamise seminar Lastekirjanduse Keskuses 6 inimest; vabariiklikust lasteraamatukoguhoidjate päevast Viimsis võttis osa 2 inimest; Lugemisprogrammi „Lugemisisu“ stardikoolitust veebis kuulas 7 inimest; Eesti Lastekirjanduse Keskuse veebiseminaril „Laps kirjanduses. Mäng ja lastekirjandus“ osales 4 inimest ja kirjandusspetsialisti ülevaadet kaasaegsest uuemast lastekirjandusest käisid Pärnu Vanalinna Põhikooli raamatukogus kuulamas 5 töötajat.

Kirjastuste Koolibri ja Avita teabepäevadel osales 1 inimene.

Eriolukorra ajal pakuti väga palju ja erinevaid koolitusi. Sageli jäi koolitusel osalemata, kuna raamatukogu tehnilised võimalused seda ei võimaldanud. Alguses oli ka vähe teadmisi, kuidas erinevaid veebikeskkondi kasutatavatel koolitustel osaleda.

Lääneranna raamatukoguhoidjate õppesõit viis neid Viimsi raamatukokku ja Patarei vanglasse.

Tori haruraamatukogus toimus kõigi valla raamatukogutöötajate ühine õpipäev, kus räägiti töökorraldustest, valmistati paberitöötoas kinkekarp ning külastati Tori muuseumi, rahvamaja ja põrgut.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukoguhoidjate arv/ KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
31.01	Õigus meie kirjanduses	Ü.Kastepõld	3h	68/6	216€
25.09	Pärnu Keskraamatukogu töötajate tutvumisreis 9-sse harukogusse osavaldades		7h	15/1	264€
30.10	Kuidas meie lugejaid paremini mõista	Turundusmentor Mari Arnover	2h	65/7	180€
27.11	Kuidas täiskasvanu õpib ja kuidas teda tõhusamalt õpetada	ETTK Andras, Kristel Jalak	4h	49/6	tasuta

Aasta algusesse planeeritud Pärnu Keskraamatukogu töötajate väljasõit osavaldade haruraamatukogudesse toimus sügisel. Õppereisil osales 19 raamatukoguhoidjat ja tutvuti 8 osavalla raamatukoguga. Raamatukoguhoidjad said kogemusi vahetada ja võrrelda oma tööd kolleegidega. Tagasiside raamatukoguhoidjate poolt oli väga positiivne.

Traditsiooniline ETKA Andrase poolt pakutav koolitus raamatukoguhoidjatele pidi esialgu toimuma aprillis, kuid eriolukorra tõttu jäi koolitus mõistagi ära ja lõpuks toimus novembris üle veebi. Andrase koolitused on alati väga sisukad ja kvaliteetsed, koolitajad on kõrgetasemelised ning saadud teadmised väga kasulikud.

22 raamatukoguhoidjat osales ERÜ kõnekoosolekul „Klassikaline lugemine ja digimaailm”

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised:

LISA 2

2.4.4 Erialahariduse omandamine.

Reelika Kullerkan Tori Valla Sindi haruraamatukogust lõpetas infokorralduse eriala rakenduskõrgharidusõppe cum laude.

Tõhela raamatukoguhoidja õpib TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias bakalaauruseõppes pärandtehnoloogia õppekaval.

Pärnu Keskraamatukogu turundusjuht õpib TÜ Pärnu Kolledžis teenuste disaini ja juhtimise eriala magistriõppes (MBA).

Paikuse ja Tori raamatukoguhoidjad alustasid kutsekoolitusprogrammis õppimist.

2.4.5 Töötajate tunnustamine.

Ene Michelis (Tori Valla Raamatukogu direktor) Pärnumaa aasta maaraamatukoguhoidja 2020 ja Pärnumaa 2020. aasta kultuuriuhinna Aasta(te) tegutseja nominent; Aasta maaraamatukoguhoidja 2020 nominent

EV Kultuuriministeriumi tänukiri:

Marju Rosenberg ja Ludmilla Durmanenko (Pärnu Keskraamatukogu) seoses 65. sünnipäevaga; Elvira Varrik (Suurejõe Raamatukogu) seoses 65. sünnipäeva ja pensionile siirdumisega; Kadi Taremaa (Pärnu Keskraamatukogu) seoses 60. sünnipäevaga; Krista Visas (Pärnu Keskraamatukogu) seoses 50. sünnipäevaga.

Aruvälja Külaseltsi eestvõttel tunnustati Aruvälja raamatukoguhoidja Malle Kiisa tööd kohaliku kultuurielu korraldamisel ning ajaloo kogumisel ja jäädvustamisel nimelise pingiga. Gerli Lehemetsale (Paikuse raamatukogu) omistati Paikuse osavalla vapimärk Paikuse raamatukogu aktiivse arendamise, kirjavaramu teenuste kaasajastamise ja raamatukogu eduka juhtimise eestvedamise eest ja Paikuse Põhikooli aumärk 2020.

Birgit Pere (Tõhela raamatukogu) sai Tõstamaa osavalla vapimärgi kogukondliku ja kultuurialase tegevuse eest Tõstamaa osavallas.

Häädemeeste valla tänukiri - Evi Laarents (Treimani raamatukogu) seoses 70. sünnipäevaga
Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu tänukiri:

Rita Raudsepp (Tori valla raamatukogu Sindi haruraamatukogu) - Aasta lasteraamatukoguhoidja nominent 2020

Ene Michelis (Tori valla raamatukogu

Tori valla tänukiri - Anne Pusse (Urge raamatukogu) seoses 70. a sünnipäeva ja 25. a tööjuubeli puhul.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

LISA 3

Pärnu Keskraamatukogu Ranna haruraamatukogu asub endises Pärnu Kultuurikeskuse Mai ruumides. Maja üritati 6 korda müüa ja 2020. aasta lõpul see ka õnnestus. Raamatukogu peab sealt välja kolima 2021. aasta augustis, linnavalitsus tegeleb uute ruumide otsimisega.

Pärnu Keskraamatukogu I korruse põrandakate vajab väljavahetamist. Pärnu Keskraamatukogu Tõhela haruraamatukogu asub 140 aastases vanas kivihoones, nn euroremont tehti 20 aastat tagasi. Hoone esimese korruse aknad (10 tk) vajaksid vahetamist. Küttesüsteem, mis paigaldati 1999. aastal, ei õigusta end ja hoone on külm. Paikuse haruraamatukogu lamekatuse osa vajab remonti.

Tõstamaa haruraamatukogu sai kaasaegsema sisustuse. Osteti uued lugejalauad ja toolid ning kujundati ümber lugemisala. Lavassaare haruraamatukogus seati tühjana seisvas abiruumis sisse lastetuba.

Tori vallaraamatukogu Sindi haruraamatukogu kolis spetsiaalselt raamatukogu jaoks kohandatud ruumidesse. Raamatukogu sai endale linnaruumis parema asukoha. Maja on ühekorruseline ja seega kõigile paremini ligipääsetav.

Lääneranna valla Koonga haruraamatukogu uueks asukohaks sai Koonga koolimaja - raamatukogul on eraldi sissepääs ja asukoht on hea, kuna läheduses on ka teeninduspiirkonna teised asutused. Sama valla Kirbla haruraamatukogu kolis uutesse ruumidesse renoveeritud seltsimajas. Raamatukogu paikneb kahel korrusel, esimesel korrusel täiskasvanute ja teisel korrusel lastekirjandus ja osaliselt teabekirjandus. Lisaks sai uuendatud enamik Kirbla ja Koonga raamatukogude vananenud inventarist.

Häädemeeste valla renoveeritud Kabli Seltsimajas hakkab raamatukogu asemel tegutsema teeninduspunkt, mille tööd korraldab Häädemeeste raamatukogu.

Põhja-Pärnumaa valla raamatukogud püüti noortepärasemaks kujundada – paigutati ümber kogud, osteti loomakujundusega istumispatju, Pärnu-Jaagupi raamatukogu sai ekraani, ratastel tahvli, paberilõikamismasina, laminaatori ja palju käsitöömaterjale.

2021. aasta eelarvesse on planeeritud vahendid suuremaks remondiks, IT vahendite kaasajastamiseks ja ruumide sisustamiseks Surjus, ruumide remondiks Ares. Tammiste väliteeninduspunkt asub Tammiste lasteaia ühes väikeses kabinetis. Tori valla arengukavasse on sisse kirjutatud haruraamatukogu loomine Tammistesse külakeskuse osana, valmimise aeg 2023.

Lääneranna valla Vatla mõisas vahetatakse radiaatorid ja paigaldatakse maaküte. See parandab ka mõisas asuva raamatukogu olukorda.

Lihula raamatukogu vajab käsipuid trepile, sest vanemaealistele lugejatele on trepp päris suureks takistuseks raamatukogu külastamisel ja nad on seda ka korduvalt väljendanud.

Põhja-Pärnumaa valla Pärnu-Jaagupi raamatukogul vahetatakse aknad, majja ehitatakse lift. Vändra raamatukogus on kavas trepi remont. Lahtine on veel Tootsi raamatukogu kolimine koolimajast halduskeskuse majja. Sellel oleks mõte, kui raamatukogu saaks endale suurema ruumi kui tal praegu on.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Tori valla Sindi raamatukogu uues majas lahenes juurdepääsuprobleem. Saarde valla Tihemetsa raamatukogu sai trepile käsipuu ja nüüd raamatukokku parem siseneda.

Kihnu, Lavassaare, Libatse, Metsküla, Pootsi, Pärnjõe, Pärnu-Jaagupi, Saulepi, Suurejõe, Tali, Tootsi, Tori Tuudi, Tõhela, Urge, Võidula raamatukogudesse ja Pärnu Keskraamatukogu Ranna haruraamatukokku liikumispuudega külastaja ei pääse.

Virtsu, Vatla, Kilingi-Nõmme, Kirbla, Suigu raamatukogusse sisenemiseks vajatakse abi.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Infotehnoloogia kulud tervikuna Pärnumaa raamatukogudes suurenesid veidi.

Pärnu Keskraamatukogus paigaldati teeninduslettidele uued ID-kaardi lugejad, mis on püstise kujuga ja võimaldavad lugejal ID-kaardi ise lugejasse asetada. Parema internetiteenuse pakkumiseks paigaldati valguskaabel. Samuti osteti haruraamatukogudesse uued kõrvaklapid ning paigaldati arvutitele kaamerad. Pärnu Keskraamatukogu rentis uue koopiamasina, mis on seotud ka pilveprintiteenust pakkuva Print In City'ga. Nüüd saab kvaliteetselt printida, koopiaid teha ja skaneerida värviliselt ka A3 formaati. Paikuse haruraamatukogu sai 2 lisaarvutit, Lavassaare haruraamatukogu sai uue lugejaarvuti. Aasta lõpul vahetas Pärnu Linnavalitsus välja oma arvutipargi ja 60 kasutatud arvutit anti üle Pärnu Keskraamatukogule. Saadud arvutid on kiiremad ning suurema mälumahuga.

Põhja-Pärnumaa valla raamatukogudele osteti veebikaamerad (10), sülearvuti Vändra, Vihtra ja Kaisma raamatukogule, laminaator Pärnu-Jaagupi raamatukogule. Vändra raamatukogu WiFi võrk liideti vallavalitsuse võrguga, osteti projektor ja laminaator.

Tori valla raamatukogudes vahetati välja üle 5 aasta vanused arvutid. Kokku renditi 13 arvutit. Urge ja Suigu haruraamatukogude internetiühendus viidi üle valguskaablile. WiFi seadmed uuendati. Vallal on oma IT-spetsialist, kes haldab kogu süsteemi. Sindi haruraamatukogule paigaldati välised turvakaamerad.

2020. aastast on kõigis Lääneranna valla raamatukogudes printerid, koopiamasinad, skännerid. Kirbla haruraamatukogu sai uue arvuti nii töötajale kui lugejatele.

Kihnu raamatukogu sai kiirema internetiühenduse.

Häädemeeste valla Treimani raamatukokku loodi 4 töökohta kaugtöö tegemiseks.

Surju raamatukogu sai veebikaamera ja uued kõrvaklapid.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

2020 jääb ajalukku aastana, mil koroona pandeemia mõjutas paljusid elualasid, s h ka raamatukogude tööd. Kevadise eriolukorra ajal avas Tallinna Keskraamatukogu oma e-raamatute keskkonna kõikidele lugejatele Eestis. Aprillis toetas Pärnu Keskraamatukogu Tallinna Keskraamatukogu ELLUsse e-raamatute ostmiseks 700 euroga. Detsembris osteti

Pärnu Keskraamatukogule omavalitsuse teavikute soetamise rahast Cleveroni raamatukapp hinnaga 7100€.

Valdade keskraamatukogud olid end hästi sisse töötanud. Keskraamatukogude direktorid toimetasid operatiivselt oma haruraamatukogudesse nii uued kui RVL-teavikud. Kasvasid RVL-laenutused nii valdade piires kui linna keskraamatukogust. Et lühendada pikki järjekordi, telliti RVL teel teistest Pärnumaa raamatukogudest (kus vastavad teosed olid riulitele seisma jäänud) raamatuid ka Pärnu Keskraamatukogu lugejate tarvis.

2020. a eraldati väljaannete hankimiseks:

- riigieelarvest Pärnumaa raamatukogudele 185 383€
- riigieelarvest Pärnu Keskraamatukogule 110 015€
- KOV eelarvetest Pärnumaa raamatukogudele 203 382€
- KOV-i eelarvest Pärnu Keskraamatukogule 854 89€

KOKKU olid komplekteerimiskulud 388 765€, sellest Pärnu Keskraamatukogus 195 504€.

Seoses koroonakriisiga eraldas riik maakonna raamatukogudele teavikute komplekteerimiseks täiendavat raha kokku 20 342€, sellest Pärnu Keskraamatukogule 11 950€.

Teavikute soetamiseks said omavalitsustelt raha juurde Lääneranna vald (100€), Tori vald (25 00€), Häädemeeste vald (476€), Saarde vald (1050€), Põhja-Pärnumaa valla komplekteerimisraha aga vähenes 1 485€ võrra.

Pärnumaa raamatukogud said väljaannete soetamiseks riigilt elaniku kohta 1,9€ (2019 1,88€). Pärnumaa raamatukogud omavalitsustelt 2,3€ (2019 2,57€) ja Pärnu Keskraamatukogu 1,7€ (2019 2,13€) teenindatava kohta.

Riigieelarvest saadud 185 383€-st kasutati väärtkirjanduse ostmiseks 47 514€ ja kultuuriperioodikale 3 159, s o 27,3% saadud toetusest. Kuna pandeemia mõjutas ka raamatute kirjastajaid (anti välja erinevatele allikatele toetudes 20-30% vähem nimetusi), siis mõjutas see ka väärtkirjanduse ilmumist/soetamist.

3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)-annetuste osakaal kogude juurdekasvust -kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Kogude täiendamisel oli prioriteediks Eesti riiki, ajalugu ja kultuurilugu käsitlevate väljaannete, lastekirjanduse, teatme- ja teabekirjanduse, koduloolise kirjanduse, seejärel tõlkelise väärtkirjanduse ja tarbekirjanduse tellimine. Ilukirjanduse puhul eelistati eesti autoreid ja kirjandusauhindu saanud raamatuid.

Tori valla raamatukogud hakkasid teavikuid komplekteerima Pärnu Keskraamatukogu kaudu, varem tegid seda Sindi ja Tori raamatukogu ise. Oma kogusid komplekteerisid jätkuvalt ise Surju, Tootsi ja Väandra raamatukogud. Pärnu Keskraamatukogu haruraamatukogudest komplekteeris oma kogu ise Audru raamatukogu. Surju ja Audru raamatukogu ostud sisestas e-kataloogi Pärnu Keskraamatukogu kogude arenduse osakond.

Lääneranna valla U3-programmi kasutavate Koonga, Lõpe, Saulepi ja Varbla raamatukogude teavikute komplekteerimine toimus Pärnu Keskraamatukogu kaudu. RIKS-programmi

kasutavad Lihula, Tuudi, Metsküla, Kirbla, Kõmsi, Virtsu ja Vatla raamatukogud tellisid raamatuid enamasti Rahva Raamatust ja töötlesid ise.

Tori, Põhja-Pärnumaa ja Saarde valla raamatukogudes alustati komplekteerimispõhimõtete väljatöötamisega.

Komplekteerimine toimus vastavalt piirkonna lugejate soovidele ja nõudlusele, et tellitav oleks võimalikult paljudele huvipakkuv ja aktiivset kasutamist ennustav. Näiteks telliti Virtsu raamatukokku rohkem käsitööalast kirjandust, sest piirkonnas oli palju käsitööhuvilisi ja raamatukogus hakkas koos käima käsitööring. Telliti juurde kooliprogrammides nõutud raamatuid, õppijatele vajalikku kirjandust. Soetati koolieelikutele eakohaseid ja arendavaid raamatuid. Kordustrükkide ilmudes vahetati välja määrdunud ja lagunened eksemplare. Komplekteerimisotsuste tegemiseks vaadati üle raamatute leidumus lähimates raamatukogudes, et selle põhjal oma tellimusi kujundada.

Raamatukogudesse, kus oli kahe kogu peale üks töötaja, telliti rohkem erinevaid nimetusi trükiseid.

Komplekteerimisvajaduse otsustas iga raamatukogu ise, sest oma piirkonna lugejate soove teati kohapeal kõige paremini. Koostööd tehti vallasiseselt teatme- ja hinnalisemate raamatute soetamiseks, kooskõlastati kallimate raamatute ostud valla keskraamatukogu direktoriga.

Põhja-Pärnumaa vallaraamatukogu direktori sõnul kujundati iga haruraamatukogu oma lugejate soovide järgi ja need 10 kogu moodustasid väga toimiva terviku.

Jätkuvalt olid populaarsed need raamatud, millest oli meediakajastusi, suur roll nõudluse kujundamisel oli ka raamatukaupluste müügi tabelitel. Loeti meeeldi eesti ilukirjandust, elulugusid, krimikirjandust ja reisikirju. Välisautorite armastus- ja kriminaalromaane hangiti sageli kirjastuste ja hulgemüüjate allahindlustelt soodushindadega.

Telliti kõik auhinnatud ja konkurssidel tunnustuse saanud lasteraamatud. Abiks olid Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitused. Tehti tihedat koostööd koolide ja lasteaedadega, arvestati emakeele- ja lasteaiaõpetajate soovidega. Suureks abiks oli „Lugemisisu” programmiga liitunud raamatukogudele võimalus tellida Eesti Lastekirjanduse Keskuse kaudu 600€ eest laste- ja noorteraamatuid. Programmis osales maakonna 15 raamatukogu – Pärnu Keskraamatukogu lasteosakond, Paikuse, Are, Pärnu-Jaagupi, Suigu, Sauga, Sindi, Tori, Häädemeeste, Treimani, Uulu, Võiste, Tõstamaa, Kilingi-Nõmme, Lihula. Samas tõesid mitmed raamatukogud (näiteks Võiste, Virtsu), et lapsed ja noored külastasid raamatukogu vähe. Paremas olukorras olid raamatukogud, kelle piirkonnas on kool. Lastekirjanduse tellimine oli seal prioriteediks.

Raamatukogudesse osteti koolikohustusliku kirjanduse kordustrükke. Raamatute hankimisel Pärnu Keskraamatukokku arvestati nii Pärnu Kolledži üliõpilaste, kutsehariduskeskuse õpilaste kui ka gümnaasiumiõpilaste vajadustega.

Pärnu Keskraamatukogu ilukirjanduse osakond tundis nõudlust noorsookirjanduse järele, mida ilmus liiga vähe. Eriti suur puudus oli raamatutest, mille sihtgrupiks noormehed.

Teabekirjandusest telliti laiemat huvi pakkuvate valdkondade, nt majandus-, õigus-, tervishoiu-, tehnika-, aiandus- ja kodundusalaseid väljaandeid, samuti elukestvat õpet toetavat kirjandust. Kasutaja infovajadust püüti võimalikult mitmekülgselt rahuldada.

Kogude ringlus:

- kogud Pärnumaa 0,7 (2019 0,7), Pärnu Keskraamatukogu 0,9 (2019 0,9)
- ilukirjanduse kogu Pärnumaa 0,9 (2019 0,95), Pärnu Keskraamatukogu 1,2 (2019 1,2)
- teabekirjanduse kogu Pärnumaa 0,5 (2019 0,4), Pärnu Keskraamatukogu 0,7 (2019 0,6)
- eestikeelne kogu Pärnumaa 0,8 (2019 0,7), Pärnu Keskraamatukogu 0,9 (2019 1)
- võõrkeelne kogu Pärnumaa 0,5 (2019 0,6), Pärnu Keskraamatukogu 0,5 (2019 0,6)
- auvised Pärnu Keskraamatukogu 0,3 (2019 0,5)

Kuigi aasta algul olid koroonakriisi tõttu raamatukogud 2 kuud suletud, toimus vaid kontaktivaba laenus, ei ole see kogude ringlust eriti mõjutanud. Rohkem tuleks läbi mõelda teabekirjanduse ja võõrkeelse kirjanduse komplekteerimine ja kriitiliselt üle vaadata olemasolevad kogud, et üleliigsed eksemplarid kustutada.

Kogude uuenemise protsent oli maakonnas 3,8, Pärnu Keskraamatukogus 3,4

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Lugeja eelistas paberkandjal raamatut, e-raamatute vastu oli huvi väga väike nii linnas kui maal.

Raamatute hankimiseks kasutati kokku 321 876€, sellest Pärnu Keskraamatukogus 167 271€.

Raamatuid osteti 24554 (2019 25659) eksemplari, sellest Pärnu Keskraamatukogule 12812 (2019 14065) eksemplari.

Nimetusi sai Pärnumaa juurde 11726.

Komplekteerimissummast kasutati raamatutele maakonnas ca 83%, Pärnu Keskraamatukogus ca 86%. Raamatuid osteti maakonna elaniku kohta 0,3, linna elaniku kohta 0,2 eksemplari. Eksemplaarsus oli maakonnas 2,1, Pärnu Keskraamatukogus 3,4.

Raamatu keskmiseks hinnaks kujunes Pärnumaal 13,11€, Pärnu Keskraamatukogul 13,06€.

Kuna nimetusi ilmus koroonakriisist tingitult kuni 30% vähem, siis sellega on seletatav ka ostetud eksemplaride arvu nii suur vähenemine (maakonnas -1105, Pärnu Keskraamatukogus -1253).

Ilukirjanduse osakaal saabunud raamatutest Pärnumaa raamatukogudes oli kokku 63% (2019 63%), Pärnu Keskraamatukogus 63% (2019 64%).

Maakonda saabunud raamatutest (nii ostud kui muu kokku) oli 95,2% (2019 91,5%) eesti keeles ja 4,8% (2019 8,5%) võõrkeeltes. Võõrkeeltes said maakonna raamatukogud kokku 1519 (2019 2424) eksemplari, sellest Pärnu Keskraamatukogu 1276 (2019 2100) eksemplari, s h vene keeles kokku 846 (2019 1256), sellest Pärnu Keskraamatukogu 694 (2019 1053) eksemplari.

Maaraamatukogudesse osteti võõrkeelset kirjandust vähe, inglisekeelset põhiliselt noorte lugejate soovil, näiteks Kilingi-Nõmme raamatukokku. Pärnu Keskraamatukogus on inglisekeelset kirjandust loetud aasta aastalt rohkem, loeti nii klassikalist ilukirjandust, põnevusromaane, elulugusid ja armastusromaane.

Pärnu Keskraamatukogu muusikaosakonnas oli põhiohk eesti autorite ja esitajate nootide komplekteerimisel, samuti osteti lastemuusika- ja üldhariduskoolidele suunatud muusikateavikuid. Lähtuti nii maa kui linna erinevate lugejagruppide (näiteks tegevmuusikud, koolide muusikaõpetajad ja õpilased, koolieelsete lasteasutuste õpetajad) vajadustest.

Saksa lugemissaali komplekteerimise peahõhk oli keeleõppematerjalidel ning uuemal Saksamaad puudutaval kirjandusel.

Pärnumaa raamatukogud said juurde 7188 eksemplari annetusi, s.o. 21,8% juurdetulekust, sellest oli Pärnu Keskraamatukogu annetusi 1434 eks., s.o. 9,7% juurdetulekust.

Suurimad annetajad olid eraisikud, annetati ka inglise- ja soomekeelseid raamatuid. Annetasid mitmed asutused: Swedbank, LHV pank, Eesti Kirjandusmuuseum, Tervise Arengu Instituut, Tallinna Linnavalitsus, Pärnumaa Arenduskeskus, Dementsuse Kompetentsikeskus, Arenguseire Keskus, Kaitseliidu Pärnumaa Malev jt.

Kuna Tori rahvaraamatukogu ja Tori põhikooli raamatukogu ühinesid, siis andis kool raamatukogule annetuseks üle 3500 raamatut. Sauga raamatukogu annetas vanemad aastakäigud „Loomingu Raamatukogu” Sindi raamatukogule. Tori valla raamatukogude annetuste osakaal kogude juurdekasvust oli seetõttu 46%. Häädemeeste raamatukogu oli tänulik koostöö üle toimetajaga, kes kinkis neile enda toimetatud raamatuid.

Lisaks tavapärasele komplekteerimisele hangiti väljaandeid ka järelkomplekteerimise teel, nii osteti juurde õpilastele vajalikku kirjandust, teabekirjandust, suurt nõudlust omanud väljaandeid.

Järelkomplekteerimiseks kasutati erinevaid hulгимүүjate, raamatukaupluste, kirjastuste sooduspakkumisi ja kampaaniaid.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Ajalehti telliti Pärnu Keskraamatukogusse 2020. aastal 20 nimetust, 50 aastakäiku. Tellitud on suurimad vabariiklikud päeva- ning nädalalehed, kohalik päevaleht ja naabermaakondade päevalehed.

Ajakirju tellisime 88 nimetust 144 aastakäiku, millest 66 nimetust, 119 aastakäiku eestikeelsed ajakirjad. Lõpetati mõnede välismaiste ajakirjade maale toomine ja osad ajakirjad kolisid paberilt veebi, näiteks noorteajakiri Buduaar Teen. Muul moel saime juurde 23 nimetust 34 aastakäiku ajakirju.

Perioodika tellimisele kulus 2020. aastal Pärnu Keskraamatukogus 12 727,40€

Goethe Instituut maksab saksa lugemissaali ajakirjade Freundin ja Geo eest. Lisaks saadab GI 4 keeleõppeajakirja. Teised ajakirjad jõuavad saali tänu eelnevatele suhetele (Max Planck Forschung, KulturAustausch, Informationen, Forschung) või toovad lugejad ise (Mitteilungen aus Baltischem Leben).

Maaraamatukogudesse telliti perioodikat vastavalt vajadusele ning võimalustele. Perioodikaväljaannete hinnatõus seadis raamatukogud valiku ette, mida tellida, mida mitte.

Kuigi perioodika lugemist kohapeal oli koroonatõttu vähem, siis huvi ajakirjade koju laenutamise vastu ei vähenenud.

Kultuuriperioodikat telliti järgmiselt:

	Pärnumaa raamatukogud kokku	Pärnu Keskraamatukogu
Akadeemia	6	3
Hea laps	18	5
Keel ja Kirjandus	4	2
Kunst.ee	2	1
Loomingu Raamatukogu	11	4
Looming	12	4
Muusika	3	1
Tuna	2	2
Teater. Muusika. Kino	6	3
Täheke	25	8
Vikerkaar	7	3
Värske Rõhk	4	2
Sirp	12	4
Õpetajate Leht	8	1

Perioodika hankimiseks kasutati kokku 63 896€, sellest Pärnu Keskraamatukogus 25 359€.

Kultuuriperioodikat telliti kogu maakonnas 3 159€ eest, millest Pärnu Keskraamatukogule telliti 258€. Väljaandeid osteti kokku 138 nimetust, sellest Pärnu Keskraamatukogule 51.

Perioodika laenutusi oli laenutuste koguarvust maakonnas 11%, Pärnu Keskraamatukogus 5%.

2020. a hakati oluliselt rohkem tegema ajalehtede digiväljaannete tellimusi.

Populaarsemad ajakirjad olid Eesti Ajalugu, Tiiu, Imeline Teadus, Eesti Naine, Koonika.

Urge raamatukogus moodustas perioodika väljaannete laenus suure osa laenutuste üldarvust,

Võiste raamatukogus moodustasid perioodika laenutused 42% koguarvust. Suigu raamatukogus aga perioodika loetavus vähenes.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviste hankimiseks kasutati kokku 2 893€ (2019 3 753€), sellest Pärnu Keskraamatukogus 2 874€.

Osteti kokku 223 (2019 291) auvist, sellest Pärnu Keskraamatukogule 219, annetuseks sai Pärnumaa kokku 162 auvist, sellest Pärnu Keskraamatukogu 57 auvist.

Auviseid osteti põhiliselt Pärnu Keskraamatukogu muusikaosakonnale. Komplekteeriti muusikaliikide kaupa, et muusikakogu oleks tasakaalustatud ja mitmekesine. Prioriteediks olid eesti autorite ja esitajate, Pärnust pärit ja siin tegutsevate ning Pärnuga seotud muusikute helisalvestised. Osteti ka maailma ja Euroopa nimekate plaadifirmade poolt parimaks peetud salvestisi.

Kuna välismaist muusikat sooviti laenutada vähem, siis selle soetamist muusikaosakonda vähendati.

Nõudlus auviste järele maaraamatukogudes praktiliselt puudus.

3.2 Inventuurid, mahakandmised

Kokku kanti maakonnas maha 67 930 eksemplari väljaandeid, sellest Pärnu Keskraamatukogus 28815 eksemplari. Kustutati 140 auvist, neist 101 Pärnu Keskraamatukogus.

Eestikeelseid raamatuid kustutati 67 448 eksemplari, võõrkeelseid 6891, sellest venekeelseid 6020 eksemplari.

Kõige suuremahulisem töö kogudega toimus Tori valla raamatukogudes. Sindi raamatukogu kustutas seoses uude majja kolimisega 6165 lagunenu ja riiulitele seisma jäänud väljaannet.

Sauga raamatukogus asendati rullikutel hoidlariulid avariulitega ja tehti seega kogu fond lugejatele ligipääsetavaks. Tori raamatukogus toimus kooli- ja rahvaraamatukogu ühendamise käigus kogude korrastamine ja liigsete eksemplaride kustutamine. Mahakantud raamatutega toetati ka valla vanapaberikampaaniat „Vanapaber pole praht”.

Surju raamatukogus kustutatud väljaandeid said soovijad kaasa võtta riiulist „Raamat uuele ringile”, raamatuid anti lasteaeda ja hooldekodusse.

Pärnu Keskraamatukogu töötajad käisid abiks Massiaru raamatukogus, kus kustutati suur hulk lagunenu, aegunud ja mittevajalikke väljaandeid. Võiste raamatukogus kanti maha hoidlaruumis seisnud kasutamist mitte leidnud raamatuid.

Virtsu raamatukogu töötaja arvas, et Pärnu Keskraamatukogu soovitusel väljaannete mahakandmiseks on liialt karmid, raamatud on osa valla varast. Arvati, et mahakandmine tohib toimuda vaid vallavalitsuse loal. Lääneranna valla raamatukogude kogud on ca 7000-8000 eksemplari ja ringlus on 0,5. Virtsu raamatukogus on arvel 14 595 teavikut ja ringlus on 0,3. Teeninduspiirkonnas on 508 elanikku ja raamatukogul on 172 kasutajat. Pärnu Keskraamatukogu töötajate abipakkumine kogu korrastamiseks põhjustas palju pahandust ja töö jäi tegemata.

Rääma haruraamatukogus vaadati üle hoidlaruumis olnud raamatud, väärtkirjandus paigutati avariulisse, mittevajalikud ja lagunenu eksemplariid kustutati.

Osavaldade raamatukogudest kustutatud eksemplariid toodi Pärnu Keskraamatukokku. Osakondade töötajad leidsid nende hulgast endale vajalikke eksemplare, millega välja vahetada lagunenu raamatuid või kogu täiendada.

Mahakantud raamatuid jagati lasteaedadele, lugejatele ja Pärnu Keskraamatukogus müüdi huvilistele väikese raha eest. Pidevalt jagati raamatuid tasuta („Võta raamat kaasa”-riiul) nii

maa- kui linna raamatukogudes. Pärnu Keskraamatukogu viis mahakantud raamatuid ka bussijaamas asuvasse „Rändaja raamatukogu” riiulisse.

Kuna pandeemia tõttu olid paljud raamatukogud laenutamiseks suletud, kasutati aega inventuuride tegemiseks. Inventuurid toimusid 13 raamatukogus: Pärnu Keskraamatukogu osakondades, Ranna, Paikuse, Pootsi, Tõhela haruraamatukogudes, Kilingi-Nõmme, Tihemetsa, Uulu, Võiste, Pärnu-Jaagupi, Vahenurme, Libatse ja Suurejõe raamatukogudes.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Kevadise eriolukorra ajal pakkus enamuse Pärnumaa raamatukogusid kontaktivaba laenutust.

Eriolukorrast tingituna hakati aktiivsemalt tegema sotsiaalmeedia postitusi – näiteks saabunud uudiskirjandusest. Lugejad on sellele väga positiivset tagasisidet andnud.

2020. aasta jaanuaris-veebruaris toimus Põhja-Pärnumaa valla raamatukogudes lugejate rahulolu-uuring. Küsitlusele sai vastata internetis ja oli ka välja prinditud küsitluslehti, mida vanemad inimesed, kes ei kasuta arvutit, kasutasid. Eesmärk oli välja selgitada lugejate rahulolu ja nende soovid uute teenuste osas. Vastas kokku 238 raamatukogu kasutajat kõikidest harukogudest. 94,5 % vastanutest oli rahul raamatukogu ruumidega, lahtiolekuaegadega oli rahul 93,3%. Kahjuks ei täitnud küsitlus oma eesmärgi, vajaka jäi oskusi vastuste analüüsimisel ja Google Forms'i võimalused on liiga piiratud.

Oktoobris viis Pärnu Keskraamatukogu koostöös Mari Arnoveriga kliendiuuringud.ee'st läbi oma lugejate hulgas läbi miniuuringu. Eesmärgiks oli teha kaardistus, mis inspireeriks pikaajalisi töötajaid oma tööle värske pilguga vaatama, kaasata lugejaid ja nende vaatenurka ning viia ellu asju, mida päriselt vaja on ja elu paremaks teevad. Lauale tekkis ideid aastaks. Küsitlusele vastas 2886 lugejat. Täpsemalt saab uuringuga tutvuda siin: <https://www.kliendiuuringud.ee/portfolio/raamatukogu-uuring/>.

Tori valla Sauga haruraamatukogus toimunud ümberkorraldustega suurenes külastuste ja laenutuste arv, paranes kogu kättesaadavus lugejatele. Kustutati üle kaheksa tuhande eksemplari. Toris ühendati rahva- ja kooliraamatukogu ja tekkis selge ülevaade olemasolevast laste- ja noortekirjandusest ning suurenes märgatavalt laenutuste arv. Fondide liitmine ja ümberpaigutus aitas kaasa raamatukogu kasutajasõbralikuks muutmisele. Are uues bussiterminalis seati raamatukogu abil sisse „Rändaja raamatukogu” riiul, mida edaspidi korrastab ja täiendab Are raamatukogu töötaja.

Treimani, Saulepi, Tõstamaa raamatukogud said tagastuskasti. Varem oli tagastuskast juba 18 Pärnumaa raamatukogul.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Pärnu Keskraamatukogu AIP-is on lugejate käsutuses 12, Ranna haruraamatukogus 4 ja Rääma haruraamatukogus 4 arvutit. Pärnu Keskraamatukogus oli AIP-i külastusi 2020. aastal kokku 6167, keskmiselt 28 külastust päevas. Külastuste üldarv vähenes juba seetõttu, et AIP oli eriolukorra ajal lugejatele suletud. Keskmise külastuste arv võrreldes eelmise aastaga väga

palju ei vähenenud (2019. a keskmiselt 31 külastust päevas), kuigi Pärnus suvel külastajate arvu kasvatavad välituristid jäid 2020. a suvel saabumata.

Lisaks AIPi arvutitele kasutavad lugejad internetis viibimiseks ka teabekirjanduse osakonnas ja muusikaosakonnas olevaid lugejate arvuteid. Teabekirjanduse osakonnas on lugejate käsutuses kaks lauarvutit, mida saab kasutada tekstitöötluseks, skaneerimiseks ja samuti saab seal kasutada graafikalauda. Haruraamatukogudes on samuti AIPi arvutid pidevalt kasutuses, Ranna haruraamatukogus oli registreeritud arvutikasutajaid 2020. aastal 1158. Lugejate kasutuses on Ranna harukogus neli arvutit, kahe võrra vähem kui varem, sest need asusid liiga lähestikku ja kaks arvutit tuli distantsi tekitamiseks eemaldada. Pärnu Keskraamatukogus ning Ranna ja Rääma haruraamatukogudes on lugejate käsutuses ka avalik tasuta WiFi, võrk mida kasutatakse aktiivselt oma nutiseadmetega. Kõigis haruraamatukogudes pakume jätkuvalt koopiaste tegemise teenust, samuti printimist ja skaneerimist. Pärnu Keskraamatukogu perioodikasaalis on alates novembrist Print In City rendimasin millega saab kopeerida ja printida ka värvilisi dokumente kuni A3 suuruses. Meie kliendid, kes soovisid juba ammu võimalust printida ka A3 värviliselt, kasutavad seda võimalust agaralt.

Maaraamatukogudes AIP-i kasutatakse, kuid vähem kui mõned aastad tagasi, sest kodudes on arvutid ja nutiseadmed olemas. Rohkem kasutatakse raamatukogu avalikku WiFi võrku oma sülearvutite ja nutiseadmetega. Raamatukogu arvutite kasutamine elavneb tuludeklaratsioonide täitmise perioodil, vanemaelised soovivad abi pangatehingute tegemisel.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Lugejate arvu vähenemise üheks põhjuseks on elanike arvu vähenemine maakonnas. Teiseks oluliseks põhjuseks on raamatukogude sulgemine eriolukorra ajaks. Juba lugejaks registreeritud inimesed said jätkuvalt kasutada raamatukogu teenuseid kontaktivaba laenutuse abil, kuid uusi lugejaid sel ajal juurde ei saanud, kuna puudus võimalus nende nõuetekohaseks lugejaks registreerimiseks. Paljud inimesed, kes oleksid end sel ajal kasutajaks registreerinud leidsid teenuse saamiseks muu võimaluse, näiteks juba lugejaks registreeritud pereliikme või tuttava, kes neile vajaliku väljaande enda nimele laenutas.

Inimesed harjusid raamatuid ise lugejaportaalis reserveerima, paljud kasutasid sisselogimiseks mobiilID-d, kuid kahjuks alates detsembrist seoses teenuseplatvormi uuendamisega see ei toiminud ja sellega seoses hakkasid raamatukogud üle pika aja väljastama portaali sisse logimiseks paroole.

Kontaktivaba laenutus on jätkuvalt üks paljudest raamatukogu teenustest. Tori valla raamatukogude kasutuseeskirjaga kaotati viivise võtmine hilinenud tagastuse puhul. See ei toiminud enamuses ühinenud haruraamatukogudes juba enne. Võib väita, et võlgnike arv ei ole suurenenud ning raamatud tagastatakse õigeaegselt või siis vabanduste saatel hilinemise korral.

Tabel 5

Raamatu-kogu	Lugejad 2019	Lugejad 2020	Muutus (+-)
Linna/maak. rmtk	27 442	25 947	-1495
Sh keskk	17 235	16 374	- 861

Raamatu-kogu	Külastused 2019	Külastused 2020	Muutus (+-)	Virtuaal-külast. 2019	Virtuaal-külast. 2020	Muutus (+-)
Linna/maak. rmtk	443 790	394 153	-49 637	90 375	92 484	-2 109
Sh keskk	298 131	263 412	-34 719	68 547	66 828	-1 719

Külastuste arv langes 2019. aastaga võrreldes 11%, sest raamatukogud olid rohkem kui 2 kuud suletud, Lääneranna vallas isegi kauem. Ära jäi enamik 2020. aastasse plaanitud üritustest ja koolitustest.

Raamatu-kogu	Laenut-d 2019	Laenut-d 2020	Muutus (+-)	Päringud* 2019	Päringud* 2020	Muutus (+-)
Linna/maak. rmtk	732 975	708 661	-24 314	10 641	9 756	-885
Sh keskk	484 782	459 598	-25 184	5 551	4 752	-799

Laenutuste arv vähenes vaid 3,3% võrra, sest lugejad, kes jäid ka eriolukorra ajal raamatukogu teenust kasutama, laenasid arvuliselt rohkem raamatuid kui tavaliselt. Kinod, teatrid, meelelahutusasutused olid suletud ning väljakuulutatud kontserdid jäid ära, seega olid lugemine ja meedia pea ainsaks meelelahutuseks kriisiolukorra ajal.

Tavalisest suurema korraga laenutatud raamatute hulga põhjuseks oli ka lugejate hirm raamatukogu täieliku sulgemise ees. Paljud lugejad alustasid laenutamist sõnadega :”Ma võtan täna kohe rohkem, mine tea kauaks te veel avatuks jääte.”

Samuti vähenes oluliselt kohalkasutuste arv, sest raamatukogu oli suletud kõige olulisemal ajal õppurite jaoks – jäid ära olümpiaadid, paljud eksamid ei olnud sel kevadel kohustuslikud ja need, kes valmistusid eksamiteks pidid seda tegema kodus ega saanud kasutada võimalust raamatukogus õppida.

Pärnu Keskraamatukogu ilukirjanduse osakonnas langesid enim venekeelsed laenutused, kuna vene inimesed olid praktiliselt infosulus ajal kui raamatukogu oli suletud. Kui raamatukogu

taasavasime, olid vene lugejad tõelises hämmingus, et ka vahepeal oli võimalik raamatuid laenutada. Enamus vene lugejaid on eakad ning nendeni ei jõudnud info, et raamatuid oli võimalik laenutada ka ette tellides, tehes tellimuse telefoni või meili teel. Paljud inimesed harjusid kasutama meie lugejaportaali iseteenindust ja selle kaudu raamatuid reserveerima. Eriti meeldis see noorematele lugejatele, nähtavasti seetõttu kasvas inglisekeelsete raamatute laenutuste arv.

Lugejaportaalis ise reserveerijate arv on kasvanud hüppeliselt, lisamugavuseks on veel raamatute raamatukappi tellimise võimalus, mida hakati kohe aktiivselt kasutama.

Muusikainstrumentide kasutamine muusikaosakonnas on aktiivsem kui varem, lapsed ja teismelised lugejad on avastanud raamatukogu uued võimalused. Muusika digitöötlusprogrammide pakkumine ja digiprogrammide koolitus on ennast samuti õigustanud.

Valikstatistika järgi vastati Pärnu Keskraamatukogu teabekirjanduse osakonnas 955 infopäringule. Teemapäringute näiteid 2020. aastast: Reiu-Raeküla piirkonna maastike kohta - kas on varem keegi sellest kirjutanud teaduslikult, ilukirjanduslikult? Küsis maastikuarhitektuuri tudeng. Aastatööde koostamiseks esitati erinevaid päringuid: raamatuid uusasundustest ja eestlaste asundustest Venemaal; permakultuur ja säästev põllumajandus; maitsemeele psühholoogia; korea ajalugu, usund ja tänapäev. Meelde jäi käsitöölane päring: Kihnu troi muster, lõiked ja kudumise õpetused - norralanna tahab eestlasest väimehele kududa kihnu troi, lisaks esitati korduvaid päringuid makrameetehnika kohta.

Pärnu Keskraamatukogu muusikaosakonnas esitatud päringute arv vähenes 2019. aastaga võrreldes vaid 10 päringu võrra, sest suletud perioodil kasvas telefonitsi ja meilitsi tulnud päringute arv. Mahukamad päringud muusikaosakonnas 2020 aastal olid: Beethoven : inimene ja looja; Beethoveni sonaadivormi analüüs; Jaak Joala elu ja looming; K-pop : teke ja esindajad; Pärnumaa kihelkondade rahvalaulud ja pillilood; rahvalik tantsumuusika 19. sajandi lõpul ja 20. sajandi algul Eesti külas; klaverivabrikute ajalugu Eestis; teismelisena maailmakuulsaks saanud popstaarid.

Maaraamatukogudes esitati eriolukorra ajal päringuid telefoni teel. Sooviti teada, kuidas koroonaviiruse ajal käituda, sooviti saada teavet asutuste (postkontori, tervisekeskuse) lahtiolekuaegade kohta, millal bussid väljuvad, tuli leida õppematerjale, erinevaid pilte käsitöö tegemiseks, mobiilirakenduse HOIA äpi allalaadimiseks

Raamatu- kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Linna/maak. rmtk						
Sh keskk						

*kui järelvaatamine võimaldati peale ürituse toimumist

Raamatu- kogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Linna/maak. rmtk						
Sh keskk						

*kui järelvaatamine võimaldati peale koolituse toimumist

Raamatu- kogu	Virtuaalnäituste arv 2019	Virtuaalnäituste arv 2020	Virtuaalnäituste külastajate arv 2019	Virtuaalnäituste külastajate arv 2020
Linna/maak. rmtk				
Sh keskk				

4.3 RVL teenindus

2020. a jätkas kasvu RVL teel välja laenutatud teavikute arv. RVL välja 9057 (+3369 võrreldes 2019. aastaga); RVL sisse 8490 (+1931)(kogu maakonnas). RVL tõusu põhjuseks on kindlasti vallasiseste vahetuste suurenemine, kuna mitmed vallaraamatukogude direktorid teevad kord või kaks kuu jooksul „raamaturinge” oma harukogude vahel.

Pärnu Keskraamatukogu koos haruraamatukogudega laenutas välja 1518 teavikut (sh. 1274 keskraamatukogu RVL välja), teistest raamatukogudest sai tellitud 317 teavikut (keskraamatukogu tellis sisse 54 teavikut). RVL teenust kasutasid kõige sagedamini Pärnu Keskraamatukogu haruraamatukogud ning Pärnumaa teiste valdade raamatukogud, aga ka Läänemaa, Harjumaa, Lääne- ja Ida Virumaa raamatukogudesse saadeti aasta jooksul raamatuid mitu korda.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

2020. aastal telliti Pärnumaal 564 nimetust laste- ja noorteraamatuid.

Laste- ja noorteraamatute komplekteerimise ja järelkomplekteerimise võimalused vastavad tänastele vajadustele. Pärnu Keskraamatukogu on mitmete maakondlike kirjandusmängude ja muude raamatuettevõtmiste korraldajaks ja toetajaks ning seetõttu on raamatuvajadus pidevas muutumises. Soovi ühe või teise raamatu eksemplaarust suurendada mõjutavad ka koolikohustuslikud nimekirjad, hea lasteraamatu valimised, müügiedetabelid, filmid ja üldised trendid. Perede poolt on hästi vastu võetud ka üha suurenev lauamängude kogu. Suureneb inglise keelsete raamatute arv. Juurde tellitakse ka uusi venekeelseid lasteraamatuid, kuid venekeelsete lugejate arv on pigem vähenemas kui suurenemas.

Suur panus laste lugemisharjumuste kujundamisel ja lastes lugemishuvi tekitamiseks on Eesti Lastekirjanduse Keskuse ellukutsunud „Lugemisisu“ programmil. Selle käigus külastavad klassid raamatukogusid ja osalevad erinevates teematundides. Teematunni käigus tutvustatakse alati ka mõnd uut lasteraamatut, mida kohe hoogsalt laenutama hakatakse.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug-d 2019	Lug-d 2020	Muutus (+-)	Külast-d 2019	Külast-d 2020	Muutus (+-)	Laenut 2019	Laenut 2020	Muutus (+/-)
Linna/ma ak. rmtk	7 880	7 516	-364	131 342	112 189	-19 153	79 795	72 268	-7 527
Sh keskk	4 761	4 443	+318	86 456	72 444	-14 012	50 090	42 185	-7 905

Lapsed moodustavad 27,1% Pärnu Keskraamatukogu lugejate arvust, kuid laste laenutused vaid 10,4% laenutuste koguarvust. Tihti laenutab lapsele vajaliku raamatu hoopis tema vanem või vanavanem ja seetõttu ongi laste laenutuste hulk väiksem. Näiteks 2020. aastal Pärnu Keskraamatukogu lasteosakonnas tehtud 59 020- st laenutusest on laste laenutuste hulk vaid 19 712. Lapsed ise tulevad aga raamatukokku pigem aega veetma, sõpradega kohtuma ja üritustel osalema.

Tori haruraamatukogu ühendamine kooliraamatukoguga tõi kaasa lapslugejate arvu tõusu ja laenutuste arv kasvas. Haruraamatukogudes käivatel lapsevanematel soovitatakse vormistada laps lugejaks ja laenutada lasteraamatud lapse nimele. See on vajalik selleks, et laps saaks võimaluse osaleda tubli lugejana Tori valla raamatukogu poolt kord aastas organiseeritaval lasteraamatupäeval.

Põhja-Pärnumaa valla raamatukogudest täidavad kooliraamatukogu ülesandeid põhikogu osas Suurejõe, Vahenurme, Pärnu-Jaagupi, Tootsi ja Kaisma raamatukogu. Kahjuks on tendents sinnapoole, et vallas suletakse järjest väikeseid koole - 2020. aastal Libatse ja 2021. aastal ilmselt Vahenurme.

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Sisuline hinnang, võrdlus, analüüs.

Pärnu Keskraamatukogu pöörab jätkuvalt palju tähelepanu päris pisikeste „lugejate” ja nende perede raamatukokku kutsumisel ja nende ootuste täitmisel ning meie rikkaliku väikelasteraamatute kogu tutvustamisel, juba 9. hooaega toimuvad Mürakarukooli tunnid, 5-10 aastased lapsed on oodatud Karude Jututuppa. Jaak Kännu eestvedamisel käivad lasteosakonnas „Jutupaunikud“, koos harjutatakse lugude vestmist ja loomist.

Pärnu Keskraamatukogu lasteosakonna eestvedamisel kutsusime 1.-5. klasside lapsi raamatuid lugema ja võistlusest "Karutemp 2020" osa võtma. Läbi tuli lugeda viis eesti kirjaniku uuemat jutu- või tarkuseraamatut ja teha valmis üks vahva raamatusoovitus, mis isegi Pärnumaa karu lugema meelitaks. Luua võis tembukaid tekste, pilte, filmilõike, tantsunumbreid. Samuti liituti „Lugemisisu“ programmiga, aasta lõpuks oli lugemisprogrammi ja selle raamatutega tutvumas käinud ja lõbusaid lugemismänge mänginud pea 200 last.

Ka sel aastal aitasid laste lugemisharjumuse kujundamisele kaasta tublid lugemiskoerad Chuck ja Lex Pärnu Keskraamatukogus, Norbert Tori valla Sindi haruraamatukogus.

Kui raamatukogu piirkonnas on lasteaed ja/või kool, on traditsiooniks laste ekskursioonid raamatukogusse, hangitakse vastavalt ka rohkem lasteraamatuid ja korraldatakse raamatututvustusi. Palju kohtab ettelugemist, meisterdamist, uute raamatute tutvustamist. Mitmed noored emmed on leidnud regulaarselt tee oma pisikestega raamatukogu mängunurka. Kõik raamatutega seotud tegevused on tulemuslikud, kui laps harjub raamatukogus käima juba väiksenä, siis on ta potentsiaalne raamatukogu kasutaja ka edaspidi.

Surju raamatukogus kujundati noortele omaette olemiseks ja ajaveetmiseks „Mängunurk – igaühele midagi!”, kuhu on koondatud kokku erinevad lauamängud, joonistamisvahendid, ristsõnamõistatused, noorsookirjandus ja laste perioodika ja kus on mõnus sõpradega koos aega veeta.

Kirjandusõpetajatega arutatakse läbi, mida lapsed võiksid soovitusliku kirjanduse osas lugeda. Kõmsi raamatukoguhoidja ja õpetajate vahel kehtib kokkulepe, et iga laps loeb vähemalt ühe raamatu kuus. Kord kuus kohtutakse raamatukogus ja siis lapsed tutvustavad kaaslastele loetut. Väikese kooli puhul see meetod toimib. Sõbra soovitatud raamat on parim.

Üks põhjus, miks lapsed ja noored raamatukokku ei jõua, peitub ka selles, et laste liikumine sõltub bussiliiklusest. Valla koolibusside saabumise logistika arvestab paraku ainult koolipäeva lõppu. Raamatukogu on kaugemate külade lastele koht, kus veeta aega enne bussiga koju sõitmist. Märtsi keskpaigast kuni septembrini aga ei leidnud need lapsed teed raamatukokku ja nii on osaliselt näitajate vähenemine sellest tingitud.

Kindlasti on iga lapsele meelde jäänud raamatukogukülastus eelduseks lugemisharjumuse kujunemisel ja arendamisel, sündigu see siis ükskõik mil moel, aga kõige loomulikumat moel hakkab lugemisharjumus kasvama just Mürakarukooli-ealiste poiste-tüdrukute juures. Peredele on koos väikeste lastega raamatukokku tulemise võimaluste ja tegevuste loomine väga vajalik. Ja kohe sealt edasi peaksid tulema kõik teised vanused ja tegevused, kuni ühel päeval tulebki laps sõbralikult ilukirjandusosakonna noorteraamatute rikkaliku riivi juurde juhatada.

Noorte aeg on lisaks intensiivsele koolitööle aina rohkem sisustatud muu meelelahutusega. Samuti hõivavad suure osa nende ajast arvutid ja nutitelefoniid. Et noori raamatukokku saada, tuleb neile midagi atraktiivset pakkuda. Noorte raamatukokku saamiseks on aga vajalik koostöö koolidega, kuna info üritustest ei jõua sageli noorteni.

Üheks probleemiks oli raamatute kättesaadavus. Osa õpetajaid määras kohustusliku kirjanduse teoseid liiga järgalt. Kui kohustuslikku raamatut on raamatukogus vaid kolm-neli eksemplari ja lugeda tuleb just nimelt seda teost, ei midagi muud, lahkuti raamatuta ega loetudki midagi. Siit järeldus, et tuleb tõhustada koostööd õpetajatega, seda just teismeliste lugejate osas.

Probleem on ka see, et tihti tulevad noortele raamatuid võtma nende vanemad ning nende arusaamad heast raamatust ei kattu alati noorte arvamusel. Tihtipeale nad ei soovi võtta raamatut, kuna see on liiga sünye, kuigi raamat iseenesest on väga hea.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

LISA 4

Aasta algas XV Nukitsa konkursiga, millest võttis paralleelselt e-hääletusega osa 769 last ja noort linnast ja maakonnast.

„Lugemisisu” programmiga liitusid Pärnumaalt Are, Häädemeeste, Kilingi-Nõmme, Lihula, Paikuse, Pärnu Keskraamatukogu, Pärnu-Jaagupi, Sauga, Sindi, Suigu, Tori, Treimani, Tõstamaa, Uulu raamatukogud ja erinevatest tegevustest sai osa üle 1000 lapse.

Koolivaheaja töötubadesse tegevust planeerides proovib Pärnu Keskraamatukogu lasteosakond köitvalt jõukohast isetegemist leida esimesest kuni viienda klassi lastele. Poistele ja tüdrukutele üheaegselt. Veebruarikuus võisid lapsed oma näpuosavust arendada aumärki tehes. Oktoobrikuus õpetati lastele Scratch keskkonnas mängu ja multikaid looma. Tegevust jätkas algkoolilaste isetegemist toetav ja lapsi raamatukokku kutsuv Karukäpaklubi. Meisterdati kadrihane maske ja marionettnukku. Kahjuks segas klubi tegevust koroonaviirus ja nii jäi mitu juba ette valmistatud kokkusaamist ära.

4. ja 11. augustil oli raamatukogus tegutsemise päev Pärnu Muuseumi linnalaagri „Kõik on kokku ajalugu” lastel (gruppides 6 ja 11 last). Lastele tehti Pärnu Keskraamatukogu põnevamates ja tundmatutes tagaruumides ekskursiooni, tutvustati pikemalt muusikaosakonda ja koos musalabori juhendajaga valmis lastel digitaalne heliteos. Saksa lugemissaalis näidati huvitavaid ja ebatavalisi raamatuid ja laagripäeva lõpetuseks valmistasid lapsed endale rinnamärgi.

10.-13. septembril 2020 toimus Euroopa muinsuskaitse nädal, mille raames Pärnu Keskraamatukogu teabekirjanduse osakonna töötajad koostasid veebiviktoriini Pärnu koolide õppilaste kolmele vanuseastmele, küsimused olid Pärnu koolide ja hariduselu ajaloost. Viktoriinis osales 28 õpilast, kolme vanuserühma kolmele esimesele olid raamatukogu poolt ka auhinnad. Viktoriin koostati Google Form keskkonnas.

Oktoobris toimus Pärnu Keskraamatukogu saalis maakondlik neljandate klasside ettelugemisvõistlus, mis kandis seekord pealkirja "Minu vanaisa nägi, kuidas kerkis Munamägi...". Rahvajutu aastast ajendatuna oli ettelugemisvõistlus pühendatud muistenditele. Kutsusime lapsi ette lugema rahvajutte, mis räägivad ammustest aegadest alates maailma loomisest, oma kodukoha erilisusest või hoopis põnevatest loodusnähtustest.

Maailmakuulsa illustraatori Ilon Wiklandi juubeliaastal rändas mööda Eesti raamatukogusid värvilistesse kohvritesse pakitud tegelusnäitus „Pikk-pikk teekond“. Näitus jutustas mänguliselt lugusid Ilonist ja tema illustreeritud raamatutest ning kaasas lapsi erinevatesse tegevustesse. Pärnumaal sai kohvri sisuga tutvuda Pärnu Keskraamatukogus, Paikuse, Sindi, Pärnu-Jaagupi, Vändra ja Kõmsi raamatukogudes. Näitus oli väga populaarne ja jääb üle ainult kahetseda, et näitus rohkemaid raamatukogusid ei külastanud

23. oktoobril käis Pärnu lastel külas üheksa raamatutäit tegelasi välja mõelnud kirjanik Indrek Koff. Tammsaare ja Päikesejänku lasteaia väikesed raamatusõbrad said Pärnu Keskraamatukogu saalis kuulata ja vaadata, mida kirjanik Indrek neile oma uutest raamatutest räägib. Külaline oli kaasa võtnud ka vahva pilli, millest toredaid hääli ja terve lauluviiski välja tuli.

Maakondlik KIVIRÄHKimäng 2.-5. klassi lastele toimus oktoobris-novembris 2020 ja oli pühendatud lastekirjanik Andrus Kivirähki 50. sünnipäevale. Mälumänguküsimused olid Andrus Kivirähki lasteraamatutest, kirjaniku elust ning Endla teatri lastelavastustest ja Eesti lasteteatritest. Finaalmängu võitis Kuninga Tänav Põhikooli võistkond.

Toimus I Tori valla raamatukogu lasteraamatupäev, kus tänati 53 last vanuses 4-12, kes raamatukoguprogrammi Urram järgi laenutasid 2019. aastal kõige enam. Kevadise eriolukorra tõttu ei olnud võimalust kahjuks lapsi pidulikule koosviibimisele kutsuda, küll aga ei jäänud väikesed lugejad tänamata. Lapsed said kokku piirkonniti. Are, Sauga, Sindi, Suigu ja Urge raamatukogudes ootas raamatusõpradest poisse ja tüdrukuid, mõnes kohas ka nende pereliikmeid, tänutäheks ees magus üllatus ning kinkeraamat. Sindi lapsed haarasid kinni raamatukoguhoidjate poolt pakutud võimalusest joonistada 10-meetrisele paberile oma pilt sügisest. Suigus sai iga laps, kes lasteaias lõpetas, lõpupeol Lugemisisu logoga tänukirja, järjehoidja ning Suigu piirkonna ajaloost pajatava raamatu „Suigu piirkonna lood ja legendid”. Käivitus Tori valla raamatukogu ühine lugemismäng „Suvine lugemisbingo“.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

2020. a. sügisel said AS Hoolekandeteenuste klientide gruppidest regulaarsed Pärnu Keskraamatukogu külastajad, neid võtsid vastu raamatukoguhoidjad, kelle juhendamisel igal kokkusaamisel on meisterdamise osa ja raamatutega tutvumise osa. Toimus 7 kohtumist, kus räägiti puudest, koduloomadest, koertest, linnustest ja linnadest, muistenditest ja legendidest, jõulukuusest.

Pärnu Keskraamatukogu pakub koduteenindust lugejatele kes ei saa ise tulla raamatukokku kohale, kuid soovivad lugeda raamatuid või ajakirju. Soovijaile viiakse eelnevalt tema soovil välja otsitud raamatud koju üks kord kuus. 2020. aastal kasutas teenust 17 lugejat kes laenutasid keskmiselt 8 raamatut korraga. Koduteenuse pakkumist jätkasime ka eriolukorra ajal kontaktivabalt, st. lugeja tõstis koti läbi loetud raamatutega kokkulepitud ajal oma korteri ukse taha ja meie töötaja viis koti uute raamatutega selle asemele. Koduteenindust pakkusid ka osavaldade haruraamatukogud, lugejatele viidi koju nii raamatuid, ajakirju kui ka ajalehti.

Põhja-Pärnumaa valla raamatukogud avaldasid üleskutse vallalehes, raamatukogu kodulehel ja Facebooki lehtedel, et oodatakse endast märku andma inimesi, kes sooviksid kasutada koduteenindust kehva tervise või transpordivõimaluse puudumise pärast. Kahjuks ei võtnud keegi ühendust.

Tabel 7

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Pärnu Keskraamatukogu	347	347	46
Häädemeeste Raamatukogu	130	130	25
Uulu	219	219	1
Võiste	23	23	5
Kilingi-Nõmme Raamatukogu	10	10	5

Surju	10	10	5
Lääneranna Raamatukogu	30	30	13
Põhja-Pärnumaa Raamatukogu	105	105	20
Tori Valla Raamatukogu	142	142	19

Tabel 8

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Kilingi-Nõmme Hooldekodu	1	3
Vihtra Päevakeskus	1	15
Hooldekodu Videvik (Surju)	1	18
Häädemeeste Eakate kodu	1	10
SA Hoolekandeteenused kliendid	7	105

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

4.6.1 kohalikul tasandil

2020. aastal oli Pärnumaa raamatukogudes kokku 892 näitust ja väljapanekut. Eriolukorrast tingitult toimus üritusi (616) oluliselt vähem kui 2019. aastal (-318 üritust) ja neid külastas 13030 (-6258) inimest.

Pärnu Keskraamatukogu on heaks koostööpartneriks igal tasandil. Heinike Sinijärv ja Krista Visas osalesid Pärnu Kultuuristrateegia töörühmas; Krista Visas osales partnerorganisatsiooni esindajana ka Pärnu Haridusstrateegia aruteludel.

2020. aastal oli Pärnu Keskraamatukogu üheks näitusepinnaks ülelinnalistel näitustel „Fotofest 2020“ ja INGraafika jne. Septembris toimus Pärnu valgusfestivali „Öövalgus“ üks etendus raamatukogu seinal.

Koroonaviiruse leviku tõttu jäid ära traditsioonilised koostöös Õdede Liiduga toimunud tervise loengud (toimus ainult 1 loeng), loodame, et 2021. aastal loengud jätkuvad.

Ka muusikaklubi loengud toimusid ainult 5 korda. Oma raamatuid esitlesid Marko Mihkelson ja Marianne Mikko, oktoobris kohtus lugejatega Elo Selirand. Raamatuklubis räägiti muusikast kirjanduses, prantsuse kirjandusest, „Minu sarjast“ ja ulmekirjandusest. Kuna olukord oli ebastabiilne, siis midagi planeerida ei saanudki, tuli elada üks päev korraga.

Suurejooneliselt tähistati Vändra esmamainimise 505. aastapäeva. Raamatukogu koostas roll-up näituse „505 aastat Vändra esmamainimisest“ ning raamatukogu direktor korraldab kaks giidituuri Vändra alevis, tutvustades kohalikku ajalugu. Vändra kodukohvikute päeval avasid Vändra Naisseltsi proudad raamatukogus kohviku.

Tõhela Raamatukogu teeb koostööd kohaliku MTÜ Tõhela külaseltsiga. Koos korraldatakse kogukonna kultuurilist tegevust (jaanipäev, kodukohapäev, lõikuspidu). Seekordne IX kodukohapäev pühendati Tõhela puisniitudele, peaesinejaks Mercedes Merimaa.

Kohtumisi oli 2020. aastal oluliselt vähem kui varem, kuid Heli Künnapas kohtus lugejatega Koongas, Heiki Vilep – Lindil ja Koongas, Contra Ares, Peep Ilmet Lihulas. Vatla mõisa külastas Margus Tabor „Mammaga lugudega“. Virtsu koolimajas kuulati kirjaniku ja ettevõtja Sass Henno loengut „Asjad, millest täiskasvanud rääkida ei julge“.

Koonga raamatukogu uute ruumide avamisel tutvustas Annika Lõhmus oma raamatut „Pooltoonid“ ja kohtumisõhtul Lääneranna Muuseumide direktori Marika Valguga kuulati Lihula ja Hanila muuseumi tegemistest.

Arhitektuuriajaloolane Mart Kalm viis Jõõpres ja Jõõpre raamatukogus läbi 60ndate aastate arhitektuuri tutvustava loengu, millest võttis osa 38 inimest.

Kõmsi raamatukoguhoidja on projektijuhina kaasa aitanud EELK Hanila kiriku renoveerimisel ja olnud giidiks kiriku külastajatele.

Väga hea koostöö on Vändra raamatukogul Põhja-Pärnumaa Noorsootöökeskusega. Selle juht on käinud raamatukogudes töötube juhendamas (raamatukunst, Kangoo), aidanud läbi viia erinevaid üritusi, näitusi ja muid ettevõtmisi. Teist aastat on raamatukogu kaasanud oma tegemistesse õpilasmaleva noori - eelmisel aastal digiteerisid noored Vändras ajaloolisi fotosid, 2020. aastal otsis Pärnu-Jaagupis malevarühm raamatukoguhoidjate poolt koostatud ülesannete järgi alevist põnevaid hooneid. Üritus oli tore ning leidis positiivset vastukaja. Vändra raamatukogus viisid Eesti Kirjandusmuuseumi uurijad läbi infotunni „Vändra kihelkonna pühapaigad“.

Suigu haruraamatukogu 110. sünnipäeva tähistamisel esinesid kaks Suiguga seotud inimest - Murru küla juurtega graafik ja raamatute kujundaja Kadi Kuremaa ja „Eesti Looduse“ toimetaja Juhan Javoiš, kes rääkis oma vanaisast, Tartu Ülikooli professorist ja eesti antropoloogia rajajast Juhan Aulist.

18. detsembril olid Kirbla raamatukoguga tutvumas Lääneranna valla raamatukogud ja ühtlasti toimus ühine jõululõuna.

Lugemisringid tegutsevad – Metskülas, Saugas, Pärnu-Jaagupis, Vändras ja Kaismal, Libatses, Võidulas, Vahenurmes.

Traditsiooniliselt käivad raamatukogudes koos koduloohuvilised. Jõõpre ajalooringi kokkusaamistel arutati ja koguti materjali kolhoosi ajaloost valmiva trükise jaoks. 1. juunil ilmus raamat "Kolhoosiaeg Jõõpres" ja toimus esitlus raamatukogus.

Koduloalbumit „Vändra. Tagasisaade Vändrale ja vändralastele“ esitleti Vändra raamatukogus.

Libatse raamatukoguhoidja poolt 2015. aastal loodud Facebooki lehega „Edasi kolhoosi ajalugu“ on liitunud endised kolhoosi liikmed, nende järeltulijad ja teised huvilised. 2020. aasta lõpuks oli leheküljel 550 jälgijat.

Are raamatukoguhoidja koostas slaidikava Pärivere sovhoosi ajaloost Pärivere mälestuskivi avamisel ning aitas kaasa raamatu „Pärivere lood“ ilmumisele. Are topoteek täienes fotodega

Jätkusid Pärnjõe, Tõstamaa, Are raamatukoguhoidjate poolt ettevalmistatud mälumängud.

Pärnu-Jaagupis toimus positiivse vastukaja teeninud mälutreening vanemaealistele.

Raamatukogudes tegeldakse elukestva õppe võimaluste pakkumistega.

Kirbla Raamatukogus toimusid Lihula lilltikandi seltsi liikme juhendamisel Lihula tikandi alased koolitused

Koos käiakse erinevates töötubades (keraamika õpituba Surjus, käsitööringid (Sindis, Kõmsis meisterdatakse paberist, punutakse korve).

Raamatukoguga ühes majas asuvas Tõstamaa Käsitöökeskuses korraldati mitmeid käsitöökursusi ja koolitusi.

Raamatukogud on kokkusaamispaigaks suhtlusklubidele - arutletakse erinevatel teemadel - Libatse naiste klubi, Lihula Jutukuma klubi, Are eakate klubi „Pääsusilm“.

Endiselt on raamatukogud atraktiivsed näitusepaigad. Vändra raamatukogus eksponeeritud Valley OÜ vaibanäitus leidis meediakajastust „Ringvaate“ saateski. Seda näitust käidi vaatamas nii lähedalt kui kaugelt. Kaugeimad külastajad tulid Võrust. Rohkesti vaatajaid kogus Pärnu Muuseumi ajaloonäitus „100+100 Pärnumaa omavalitsused“.

Sauga ja Tori raamatukogus loodi võimalus näituste eksponeerimiseks, sest hangiti ja paigaldati riputussüsteem. Sindi haruraamatukogus sai vaadata Rita Altmetsa taaskasutusnäitust „Korrastades pööningut“, Marko Šorini fotonäitust „Sindi läbi fotokaamera“, ARS Kunstistuudio talvemaalide näitust.

Pärnu-Jaagupis võeti hästi vastu näitus kolhoosiaegsete eramute projektidest ja harrastuskunstnik Aili Pikkofi maalitud portselani ja siidsallide näitusmüük; Lihulas õlimaalinäitus „Loovuse allikad“, lapitekinäitus.

Pärnu-Jaagupi aktiivsed lugejad said vallavalitsuse abil võimaluse suviseks teatrikülastuseks „Ugalasse“, kus vaadati E. Mihkelsoni „Katkuhauda.“

4.6.2 riiklikul tasandil

Pärnumaa raamatukoguhoidjad võtavad aktiivselt osa ERÜ tegemistest. Pärnu Keskraamatukogu on ERÜ toetajaliige. Krista Visas ja Gerli Lehemets kuuluvad ERÜ juhatusse, Rita Raudsepp on ERÜ lasteteeninduse toimkonna juhatuse liige, Urve Salumaa ERÜ maaraamatukogude seksiooni liige.

Samuti osaletakse üleriigilistes töögruppides – Marina Jantson on rahvaraamatukogude nõukogu liige; Krista Visas osales Kultuur 2030 raamatukogude arengukava tööühmas.

Hariduselule pühendatud üleriigilistel muinsuskaitsepäevadel osalesid Pärnumaa raamatukogud näituste, viktoriinide ja kultuuriretkedega: Vändra raamatukogus oli näitus "Vändra hariduse ajaloo" ja soovijatele ekskursioon hariduseluga seotud paikadesse, Tuudi raamatukogus näitus „Tuudi hariduselust aastatel 1861-2012” ja soovijatele ekskursioon Tuudi koolimajja, Tori raamatukogus oli õpilastööde näitus „Tori hariduselu on talletatud uurimistöösse”, Kõmsi raamatukogu korraldas Hanila Muuseumi Seltsi liikmetele ekskursiooni taastatud Hanila kirikusse, ekskursiooni moto "Kiri algab kirikust, rahvas algab raamatust", Sindi raamatukogus oli koostöös Sindi Muuseumiga näitus „Sindi, Eesti vanim lasteaed erinevatel ajahetkedel“ ja üritus „Lasteaiamood läbi aastakümnete“; Pärnu Keskraamatukogu koostas Pärnu hariduselu teemalise veebiviktoriini.

Suigu raamatukogus näitus "Suigu piirkonna koolid ja koolmeistrid"; Are raamatukogus näitus "Are hariduselu 191 aastat"; Urge raamatukogus näitus "Noppeid Taali kooli ajaloo"; Pärnu-Jaagupi raamatukogus "Pärnu-Jaagupi hariduse ajaloo"; Kirbla raamatukogus näitus "Kirbla kihelkonna kultuuri- ja hariduselu."; Lihula raamatukogus näitus vanadest tehnikaraamatutest ja väga vanadest nootidest "Vana raamat". Raamatud ja noodid olid pärit erakogust.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Pärnu Keskraamatukogu tegi 2020. aastal koostööd Ungari Instituudiga, Tšehhi Norra suursaadikonnaga. Koostöös Ungari Instituudiga jõudis raamatukokku Dóra Keresztesi illustratsioonide näitus "Nõialaulud", näituse avamisel tutvustati Kuninga Tänav Põhikooli 5. klassi lastele Ungari muinasjutte, koos meisterdati ka Ungari teemaline märk.

Tšehhi suursaadik Gabriela Tomankova avas Tšehhi illustraatori ja kirjaniku Denisa Prošková illustratsiooninäituse ja rääkis lastele Tšehhimaast.

Koroonaviiruse leviku tõttu jäid ära kohtumised Norra saadikuga, kuid meie lugejad said vaadata Norra lastekirjanduse näitust ning fotosid Norramaa kaunitest paikadest.

Pärnu Keskraamatukogu osaleb ka rahvusvahelises Erasmus+ projektis „Developing of Elderly's Digital Skills through Family Learning“, mis oleks pidanud algama juba 2020. aasta mais, kuid algus lükkus edasi, esimene partnerite (Leedu, Itaalia, Türgi, Eesti; Bulgaaria, Hispaania) veebikohtumine toimus 2020. aasta detsembris ja projektitegevused lükati edasi 2021. aasta kevadesse.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

2020. aastal toimus Pärnu Keskraamatukogu teabekirjanduse osakonnas tavalisest vähem infootsingu tunde, kuna juba oktoobris-novembris, mil tavaliselt neid tunde soovitakse, oli Pärnu koolides koroonajuhtumeid. Sellegipoolest jõudis infootsinguga tutvustada 77 põhikooliõpilast. Uuendusena on sisestatud tundide töölehed (6.-8. klassidele ja 10.-12. klassidele) veebikeskkonda Socratic, kus neid on reaajas põnev täita ja koolitajal hõlbus jälgida vastuste laekumist.

Eriolukord piiras ka individuaalsete nutiabikoolituste läbiviimist senioritele, neid sai läbi viia 5 korral ja abi sai 25 inimest. Muusikaosakond korraldas traditsioonilise muusikaõpetajate teabepäeva jaanuaris, kus tutvustati uut muusikakirjandust, infootsingu võimalusi

Teabekirjanduse osakonnas juhendatakse ka graafikalaua kasutamist. Graafikalaua joonistamist prooviti 295 korral, peamiselt perepäeval käinud lapsed (35) ja klassiekskursioonid (15 gruppi). 14 last tuli ka teist või kolmandat korda joonistama.

Pärnu Keskraamatukogu saksa lugemissaalis käib kaks korda kuus koos saksa keele vestluring.

Raamatukogupäevade ajal pakkus Rääma haruraamatukogu osalemist individuaalsetes arvutiõppetundides teemal „Oma terviseandmete otsimine internetist“. Registreerus ja osales 5 inimest.

Maaraamatukogudes abistati individuaalkoolitustel digidokumentide allkirjastamisel, tuludeklaratsioonide ja erinevate toetuste ankeetide täitmisel, internetis vajaminevate lehtede leidmisel, pangakaardi aktiveerimisel jpm. Tagasiside on positiivne: on olemas keegi, kes oskab aidata või juhatada, kust abi leida. Töö arvutikasutuse juhendamisega toimub igapäevaselt ja individuaalselt. Libatse raamatukoguhoidja osales koolitusel „Vanemaliste digimentorlus“ ja töötas välja juhendi vanemaealistele Urrami kasutamiseks (<https://tinyurl.com/3szxk87n>).

Juba kolmandat õppeaastat käivad Paikuse raamatukogus koos inglise keele õppijad.

Põhja-Pärnumaa raamatukogu direktor osales töörühmades, kus valla sotsiaalosakonna juhtimisel otsiti võimalusi vanemaealiste teeninduskvaliteedi parandamiseks. Ühe teenusena hakatakse välja töötama eakate arvutikasutamise õpetamist raamatukogudega koostöös.

Uulu raamatukogus toimus seeniorite tervisepäev „Veresooned, meridiaanid ja meie tervis“. Pärast loengut toimus individuaaldiagnostika kapillaaroskoobi abil ja bioenergia- massaaž. Taali vabatahtlik päästja Kaire Partsi tutvustas Suigu raamatukogus huvilistele erinevaid suitsu- ja vinguandureid. Saulepi raamatukogus toimus Chaga (must pässik) kasvatuse koolitus. Korraldajaks CHAGA OÜ. Osales 23 seenekasvatushuvilist.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Võib öelda, et 2020. aastal leidsid raamatukogud piisavalt kajastamist Pärnu Postimehes – kirjutati enimlaenutatud raamatutest, samuti töökorraldusest eriolukorra ajal, kajastati raamatukogude näitusi ja pikemalt tutvustati raamatukappi kui uut teenust. Kuna Pärnu Postimehe tehtud videoõpetus raamatukapi kasutamise kohta oli kättesaadav ainult PP tasulises sisus, siis tellisime eraldi videojuhendi Sindi Gümnaasiumi õpilaselt.

Tori valla Sindi haruraamatukogu uue maja avamine leidis kajastamist nii Pärnu Postimehes kui ka ETV saates „Terevisioon“. Uude majja kolimisega sai Sindi haruraamatukogu endale ka suure valgustatud infostendi, kus on üleval info ürituste, näituste ja muu Tori vallas toimuva kohta.

Olulised raamatukoguinfo jagajad on vallalehed.

Jätakuvalt on populaarsed raamatukogude kodulehed, FB kontod ja Instagram. Eriolukorra ajal oligi raamatukogu FB konto koht, kust inimesed leidsid kiirelt info nii raamatute jagamise kui muude teenuste kohta.

Pärnu-Jaagupi raamatukogu kodulehel loodi rubriik „Kodulugu“, mis koondab piirkonnaga seotud teavet (autorid, raamatud, andmebaasid jne). On loodud Facebooki grupp „Nii oli kord Pärnu-Jaagupis“, mis kajastab piirkonna ajalugu. Grupil on praegu 119 liiget.

Pärnu Keskraamatukogu maateeninduse peaspetsialist ja turundusjuht koostasid kogumiku „Pärnumaa 2017-2019“ raamatukogusid puudutava osa.

2020. aastal möödus 190 aastat Tahkuranna hariduselu algusest. Võiste raamatukogul valmis koostöös kohaliku kogukonnaga digiväljaanne „Mõnda Tahkuranna hariduselust”.

4.9 Andmebaasid.

2019. a uusi andmebaase juurde ei ostetud. Kasutusel on Pärnumaa kodulooline artiklite andmebaas, mis on kättesaadav kodulooportaalis www.kodulugu.ee ja URRAMi e-kataloogi artiklite osas <https://www.lugeja.ee/analyticsSimpleSearch>.

5. 2021. aasta tegevused

2021. aastal pööratakse kogu maakonnas senisest enam tähelepanu raamatukoguhoidjate digioskuste arendamisele ja täiendamisele, samuti vaadatakse kriitilise pilguga üle raamatukogudes olev riist- ja tarkvara. Oluline on pakkuda kasutajatele kvaliteetset internetiteenust ja kaasaegseid infotehnoloogilisi lahendusi. Suuremat tähelepanu pööratakse eakate individuaalsele arvutikoolitusele ja orienteerumisele infoühiskonnas.

Sealsamas ei jäeta tähelepanuta noori - pööratakse rohkem tähelepanu noorteteenindusele ja koostööle õpetajatega, et paremini planeerida soovitusliku kirjanduse hankimist raamatukogudesse. Võiste raamatukogu plaanib avada teeninduspunkti Tahkuranna koolimajas.

Vaadatakse üle RVL teenuse laiema kasutamise võimalused, et panna ringlusesse mõnes raamatukogus seisvaid, kuid teises raamatukogus järjekorras olevad raamatud, sellega väheneb ka raamatute ooteaeg lugejatele.

Pärast eriolukorra lõppemist selgus, et muust rahvusest inimesed (eriti vene rahvusest) olid infosulus, püüame leida võimalusi nende paremaks informeerimiseks.

Kogude paremaks avamiseks pööratakse rohkem tähelepanu lugemissoovituste ning temaatiliste soovitusnimekirjade koostamisele, see aitab lugemislauale tagasi tuua ka varem ilmunud, kuid unustatud väärtkirjandust.

Pärnu Keskraamatukogu alustab 3-etapilist üleminekut RFID-le. I etapis ostetakse uutele teavikutele vöötкодid ja alustatakse olemasoleva kogu markeerimist. Samuti liitub Pärnu Keskraamatukogu pilootprojekti raames Digiraamatute Keskuse e-raamatute laentusplatvormiga.

2021. aastal on plaanis mitme raamatukogu kolimine ning koos sellega nende muutmine kaasaegseteks kasutajasõbralikeks raamatukogudeks. Lootust on, et lahendatud saab Pärnu Keskraamatukogu Ranna haruraamatukogu ruumiprobleem ning hiljemalt 2022. aasta kevadel avatakse kaasaegne haruraamatukogu uutes ruumides. Arutusel on Tootsi raamatukogu kolimine koolimajast halduskeskuse majja, kus raamatukogu saaks endale senisest suurema ruumi.

Pärnu Keskraamatukogu ja Tori valla raamatukogu plaanivad 2021. aastal läbi viia lugejate rahulolu-küsitluse ning analüüsida süsteemselt saadud tulemusi ja vastavalt sellele ka viia sisse muudatusi, et muuta teenused kasutajasõbralikuks.

Tori uues bussiterminalis on koostöös Tori Rahvamajaga plaanis seada sisse „Rändaja raamatukogu”, mida korrastaks ja täiendaks Tori raamatukogu töötaja. Tori valla raamatukogul on plaanis käivitada uus teenus - raamatute laenutus Omniva pakiautomaadi kaudu Sauga ja Sindi haruraamatukogudes (seal vastavad pakiautomaadid olemas).

Plaanis on raamatute tagastuskastide paigaldamine Tori, Suigu, Lavassaare, Tõstamaa, Jõõpre, Tõhela raamatukogude juurde.

Vändras ja Pärnu-Jaagupis on plaanis välja kujundada turismiinfokeskused ja teha koostööd turismiettevõtjatega.

2021. aastal saavad 100- aastaseks Surju ja Paikuse raamatukogud.

Koostöös teiste Eesti raamatukogudega on vajalik raamatukoguprogrammi URRAM edasiarendus ja kaasajastamine: sisselogimine lugejaportaali smart-id kasutades, lugejaks vormistamine veebis, raamatukapi ja programmi omavaheline liidestus jne. Probleemiks on see, et uued lahendused jõuavad kasutajateni hilja ning tihti ei ole ka kasutajasõbralikud (uus lugejaportaal). Samuti ka see, et kasutajad olid harjunud lugejaportaali sisselogimiseks kasutama mobiilID-d, kuid kahjuks alates detsembrist seoses teenuseplatvormi uuendamisega see ei toiminud ja sellega seoses hakkasid raamatukogud üle pika aja väljastama portaali sisse logimiseks paroole, mis tegelikult on samm tagasi.

Laiemas plaanis on oluline statistilise aruande vormi ja andmete kaasajastamine, sest praegu küsitavad andmed ei ole üheselt mõistetavad ning ei kajasta osaliselt raamatukogude tegelikku tööd.

Huviga ootame üleriigilisi uute teenuste arendusi - raamatud liikuma, ühtne raamatukoguprogramm ja e-raamatute platvorm.

Koostajad

Maateeninduse peaspetsialist Lenna Eliste

Turundusjuht Krista Visas

Teeninduse peaspetsialist Marina Jantson

Direktor Heinike Sinijärv

/Allkirjastatud digitaalselt/

2. märts 2021

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Pärnu Keskraamatukogu	70	540	2125€
Häädemeeste raamatukogu	19	158	320€
Uulu raamatukogu	7	17	30€
Võiste raamatukogu	5	18	30€
Kihnu raamatukogu	1	2	30€
Kilingi-Nõmme raamatukogu	5	13	120€
Surju raamatukogu	9	26	80€
Lääneranna raamatukogu	9	131	341€
Põhja-Pärnumaa raamatukogu	16	319	885€
Tori valla raamatukogu	39	399	1023€

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Krista Visas (Pärnu Keskraamatukogu): mais ettekanne ERÜ uue mõtte töörühma mõttetalgutel „Raamatukogu ruum kui teenus“;

Septembris: osales Baltimaade kultuurikeskuste konverentsil "Kuhu liigud, rahvamaja?" paneeldiskussioonis "Kelle peal on kultuuritekk KOVi kultuurikorralduses?"

Oktoobris: TÜ Pärnu Kolledži Väarikate Ülikoolis ettekanne „USA ja sealsed raamatukogud“;

Novembris: ETV otsesaade „Suud puhtaks“, teemaks pseodoteadused raamatutes

Signe Peeker (Pärnu Keskraamatukogu): jaanuaris Pärnu lasteaiaõpetajate kogemuspäeval 2019. aastal ilmunud uuemat lastekirjandust tutvustav ettekanne.

Monika Jõemaa (Põhja-Pärnumaa raamatukogu): 9. augustil kaks giidituuri Vändra alevis, tutvustades kohalikku ajalugu

Ene Michelis (Tori valla raamatukogu): ettekanne Tori valla volikogu istungil (teemaks Tori valla raamatukogu kasutuseeskirjade kinnitamine); ettekanne Tori valla kultuurikomisjoni koosolekul Tori valla raamatukogu tööst; ettekanne Tori Põhikooli hoolekogu koosolekul, kus teemaks Tori Põhikooli raamatukogu ja Tori haruraamatukogu ühinemine.

Rita Raudsepp (Sindi haruraamatukogu): ülevaade ERÜ lasteteeninduse toimkonna tegevusest ERÜ juhatuse laiendatud koosolekul ja ERÜ aastakoosolekul.

Septembris ülevaade lastetööst Eesti raamatukogudes 2019. aastal üleriigilisel lasteraamatukoguhoidjate päeval.

Detsembris ülevaade projektist „Sindi Silmaring“ ERÜ projektikonkursi „Raamatukogu-muuseumid-noored“ kokkuvõtval seminaril.

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2020)
Lääneranna raamatukogu Kirbla haruraamatukogu	Uued ruumid renoveeritud seltsimajas
Lääneranna raamatukogu Koonga haruraamatukogu	Uue ruumi projekt ja ehitus maksumusega 24660,00€
Lääneranna raamatukogu Kõmsi haruraamatukogu	Teenindusruumide lagede remont
Pärnu Keskraamatukogu Lavassaare haruraamatukogu	Tualettruumi remont, laste lugemistuba
Häädemeeste raamatukogu Massiaru haruraamatukogu	Sanitaarremont
Pärnu Keskraamatukogu Paikuse haruraamatukogu	Katuseakende ümbriste pisiremont, kuna katus sadas vihmaperioodil läbi. Teostati iga aastane vaipkatete ja toolide sügavpuhastus
Tori valla raamatukogu Sauga haruraamatukogu	Hoidlariulite asendamine uute avariulitega. Sellega seoses vahetati ühes ruumis põrandakate. Raamatukogu ühe osa seintele telliti kunstniku poolt lastepärased maalingud. Paigaldati siinid näituste korraldamiseks.
Tori valla raamatukogu Sindi haruraamatukogu	Uue raamatukogu ehituse lõpetamine. Raamatukogu hoonet ümbritseva aia osalised renoveerimistööd.
Tori valla raamatukogu Tori haruraamatukogu	Raamatukogu seinte värvimine, laste lugemispesa loomine. Raamatukogu trepi kapitaalremont.
Häädemeeste raamatukogu Treimani haruraamatukogu	Värvitud raamatukogu sissepääsu osa, ehitati vajalik seinakapp koristustarvetele.
Tori valla raamatukogu Urge haruraamatukogu	Päästeameti ettekirjutuste täitmine, elektrisüsteemide ümberehitus
Lääneranna raamatukogu Virtsu haruraamatukogu	Vahetati välja raamatukogu turvalgustid, algas esiku remont
Võiste raamatukogu	Raamatukogu välisukse ees asuva rõdu värvimine

Põhja-Pärnumaa raamatukogu Vändra haruraamatukogu	Värviti katuse puitosad, parandati katust, remonditi piksekaitset, paigaldati turvavalgustus, toimus ventilatsioonisüsteemide puhastus, videovalve paigaldamine.
--	--

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Häädemeeste raamatukogu	Kodukandi lugu	15
Häädemeeste raamatukogu Treimani haruraamatukogu	Haldjad, tondid, pisuhännad-rahvajutuaasta 4.-5.kl.	12
Häädemeeste raamatukogu Treimani haruraamatukogu	Lugemisprogrammi tutvustus Metsapoole koolis	28
Häädemeeste raamatukogu Treimani haruraamatukogu	Luuletuse "Tulipunane vihmavari" illustreerimine	24
Võiste raamatukogu	Lasteaialaste raamatukogu külastus ettelugemispäeva puhul	23
Võiste raamatukogu	Lasteaialaste liitumine „Lugemisisu” programmiga	14
Kilingi-Nõmme raamatukogu	Lugemisisu	100
Surju raamatukogu	„Tund raamatukogus” lasteaialastele	16
Lääneranna raamatukogu Kirbla haruraamatukogu	Kokkamise ja raamatu lugemise päev	14
Lääneranna raamatukogu Kirbla haruraamatukogu	„Raamat on seiklus” (külas Krista Kumberg)	11
Lääneranna raamatukogu Kõmsi haruraamatukogu	Tegelusnäitus „Pikk-pikk teekond” –.	25
Lääneranna raamatukogu Kõmsi haruraamatukogu	Emakeelepäeva tähistamine. Sõbra soovitatud raamat on parim	26
Lääneranna raamatukogu Lihula raamatukogu	Ilon Wiklandi sünnipäeva tähistamine mängulise teekonnaga Lihula lasteaialastele	15
Lääneranna raamatukogu Lihula raamatukogu	Lugemisisu programmi tutvustamine Lihula Gümnaasiumi 2. klassile	16
Lääneranna raamatukogu Lõpe haruraamatukogu	Põlispuud (1-4 klass)	24

Lääneranna raamatukogu Vatla haruraamatukogu	Pika pildi joonistamine	7
Lääneranna raamatukogu Vatla haruraamatukogu	2 mängudeõhtut	9
Lääneranna raamatukogu Vatla haruraamatukogu	Aardejaht mõisas	15
Lääneranna raamatukogu Vatla haruraamatukogu	Multikaõhtu	14
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Vändras	Ilon Wiklandi rändnäitus	152
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Vändras	Koolivaheaja kokandusring	30
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Vändras	Laste jututuba	28
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Libatse haruraamatukogu	Järjejutu tuba	5
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Libatse haruraamatukogu	Kirjutame luulesuppi	5
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Libatse haruraamatukogu	Kirja kirjutamise ja koostamise töötuba	5
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Libatse haruraamatukogu	Noortekas kolib raamatukokku	17
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Libatse haruraamatukogu	Värviline sügis	5
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Libatse haruraamatukogu	Jõulu ja lumeootuses	8
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Pärnjõe haruraamatukogu	Mälumäng 5korda	50
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Pärnu- Jaagupi haruraamatukogu	Orienteerumismäng Pärnu-Jaagupi noorte malevarühmale..	10
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Pärnu- Jaagupi haruraamatukogu	Ilon Wiklandi kohvernäituse tutvustus Pärnu-Jaagupi Põhikooli erinevatele klassidele	125
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Pärnu- Jaagupi haruraamatukogu	Ramsi sõpside ring	42
Põhja-Pärnumaa raamatukogu Pärnu- Jaagupi haruraamatukogu	Lugemisisu programmi tutvustus	54

Põhja-Pärnumaa raamatukogu Tootsi haruraamatukogu	Kuidas kasutada andmebaase (7.kl.)	7
Tori valla raamatukogu Are haruraamatukogu	1.-4. klassile „Lugemisisu“ raamatu teekond ja illustratsioonitunnid	124
Tori valla raamatukogu Are haruraamatukogu	Emakeelepäeva tähistamine ja kohtumine kirjanik Contraga	67
Tori valla raamatukogu Are haruraamatukogu	Are Kooli mälumängud	360
Tori valla raamatukogu Are haruraamatukogu	Eesti rahvajutu aastale pühendatud lugemiskonverents „Vanapagan, Reinuvader Rebane ja teised vahvad tegelased“ Are Huvikeskuses Ettlugemisvõistlus. Rahvalike tantsude ja mängude õppimine	79
Tori valla raamatukogu Sindi haruraamatukogu	Ilon Wiklandi kohvernäitus „Pikk-pikk teekond“	179
Tori valla raamatukogu Sindi haruraamatukogu	I Tori valla lasteraamatupäeva piirkondlik üritus	20
Tori valla raamatukogu Sindi haruraamatukogu	Lugemiskoerte programm „Lugemine käppa“	41
Tori valla raamatukogu Sindi haruraamatukogu	3D pliatsite töötuba	5
Tori valla raamatukogu Suigu haruraamatukogu	Ettlugemispäev Suigu lasteaias	44
Tori valla raamatukogu Suigu haruraamatukogu	Meisterdamine „Tähekese“ käsitöölehtedest	4
Tori valla raamatukogu Sauga haruraamatukogu	3D pliatsite töötoad 2 korda aastas	10
Tori valla raamatukogu Tori raamatukogu	Soovituslike raamatute tutvustus põhikooli õpilastele – 9 korda aastas	129
Pärnu Keskraamatukogu Jõõpre haruraamatukogu	Eesti rahvajutu aasta (jutuvestmine)	15
Pärnu Keskraamatukogu Lindi haruraamatukogu	Kohtumine lastekirjanik H.Vilepiga	46
Pärnu Keskraamatukogu Paikuse haruraamatukogu	Lugemisisu teematunnid	220

Pärnu Keskraamatukogu Paikuse haruraamatukogu	Mobiili- ja internetivaba nädala tähistamine – lauamängude mängimise nädal	300
Pärnu Keskraamatukogu Paikuse haruraamatukogu	PÕMM (Paikuse õhtune maastikumäng)	200
Pärnu Keskraamatukogu Tõstamaa haruraamatukogu	Raamatukoguring, kus loetakse, mängitakse, meisterdatakse	12
Pärnu Keskraamatukogu Ranna haruraamatukogu	Raamatukogutunnid lasteaedadele	289
Pärnu Keskraamatukogu Rääma haruraamatukogu	Sõbrapäevakaartide töötuba	20
Pärnu Keskraamatukogu Rääma haruraamatukogu	Raamatukogutunnid lasteaedadele	68
Pärnu Keskraamatukogu Rääma haruraamatukogu	Raamatukogutund Põhikoolile „Esimene tutvumine raamatukoguga	20
Pärnu Keskraamatukogu	XV Nukitsa konkurss	661
Pärnu Keskraamatukogu	Raamatukogu perepäev	200
Pärnu Keskraamatukogu	Nutimäng 5. klassidele	68
Pärnu Keskraamatukogu	Ungari kunstniku Dora Keresztese näituse avamine ja töötuba	35
Pärnu Keskraamatukogu	Koolivaheaja töötoad	48
Pärnu Keskraamatukogu	Tšehhi kunstniku Denisa Prošková näituse avamine	38
Pärnu Keskraamatukogu	Pärnu linna lasteaedade näituse „Aastaring Pärnumaal” avamine	35
Pärnu Keskraamatukogu	Ilon Wiklandi kohvernäituse „Pikk-pikk teekond” teematunnid	135
Pärnu Keskraamatukogu	Lugemisprogrammi „Lugemisiisu” teematunnid	185
Pärnu Keskraamatukogu	Maakondlik neljandate klasside ettelugemisvõitlus	40
Pärnu Keskraamatukogu	Külas käis kirjanik Indrek Koff	25
Pärnu Keskraamatukogu	Maakondlik KIVIRÄHKImäng	110
Pärnu Keskraamatukogu	Mürakarukool	250
Pärnu Keskraamatukogu	Karude jututuba	20
Pärnu Keskraamatukogu	Karukäpaklubi	12
Pärnu Keskraamatukogu	Lugemiskoerad	164
Pärnu Keskraamatukogu	Loominguliste laste ring „Jutupaunikud”	35

Pärnu Keskraamatukogu	3D pliiatsi päevad	24
-----------------------	--------------------	----

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

Enamik Pärnumaa rahvaraamatukogusid kasutavad raamatukogusüsteemi URRAM, vaid Lääneranna valla rahvaraamatukogud kasutavad raamatukogusüsteemi RIKS ja jätkub lahenduste otsimine kõigi raamatukogude ühtsele süsteemile üleviimiseks.

Pärnu Keskraamatukogu peaspetsialistid nõustavad jooksvalt maaraamatukogusid URRAMiga ettetulevate probleemide ja arenduste puhul.

Peaspetsialistid koostavad erinevaid analüüse, mille alusel on tehtud soovitusi töökorralduse ja -protsesside muutmiseks. Abistasime kogude korrastamisel ja inventuuride läbiviimisel. Kuigi ka siin jätsid oma jälje piirangud, külastasime maakonnas asuvaid raamatukogusid 35 korda. Erilise tähelepanu all olid Lääneranna valla raamatukogud

Juulis alustas Kultuuriministeerium haldusjärelvalvet Pärnu Keskraamatukogus. Kontrolliti maakonnaraamatukogu ülesannete täitmist raamatukoguteeninduse koordineerimisel. Vestlused toimusid Pärnu Keskraamatukogu, Audru, Paikuse ja Tõstamaa raamatukoguhoidjatega.

Järelevalve eesmärgiks oli hinnata maakonnaraamatukogu tegevuse vastavust rahvaraamatukogu seaduses ja kultuuriministri 12.07.2004 määruses nr 9 „Rahvaraamatukogu töökorralduse juhend“ toodud nõuetega.

Kontrolli tulemusel tõdeti, et Pärnu Keskraamatukogu täidab RaRS-is sätestatud maakonnaraamatukogu ülesandeid hästi ja puudusi ei täheldatud. Tehti ettepanek viia Pärnu Keskraamatukogu kasutamise eeskirja täiendus lugejate registreerimisel vajalike andmete kogumisest.

Alates märtsist korraldas kultuuriministeerium igakuulisi maakondade keskraamatukogude direktorite veebikohtumisi. Sellised kohtumised olid väga vajalikud, et kuulata teiste maakondade raamatukogude kogemusi eriolukorra ajal, arutleda raamatukogudes kasutatavate uute tehniliste lahenduste üle. Tihe infovahetus maakonna keskraamatukogude vahel on vajalik ka tulevikus ja veebikoosolekud on selleks hea võimalus.

Pärnu Keskraamatukogu spetsialistid viisid läbi 3 veebikoosolekut valdade keskraamatukogude direktoritega igapäevatöö küsimustes.